

Pecyn Dogfen Cyhoeddus

At: Aelodau'r Cabinet

Dyddiad: 9 Mawrth 2022

Rhif Union: 01824712568

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gynghorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **CABINET, DYDD MAWRTH, 15 MAWRTH 2022 am 10.00 am yn TRWY CYFRWNG FIDEO.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd

AGENDA

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O GYSYLTTIAD

Yr Aelodau i ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYNS

Hysbysiad o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 5 - 14)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 15 Chwefror 2022 (copi'n amgaeedig).

5 EITEM O'R PWYLLGOR CRAFFU - CAEL GWARED AR NWYDDAU NA ELLIR EU HAILGYLCHU YNG NGWASANAETHAU ARLWYO YSGOLION
(Tudalennau 15 - 32)

Ystyried adroddiad gan y Cyngropydd Arwel Roberts, Cadeirydd y Pwyllgor Craffu Perfformiad (copi yn amgaeedig), sy'n argymhell bod y Cabinet, ar ran y Cyngor, yn rhoi pwysau ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cefnogaeth ariannol ddigonol i awdurdodau lleol i'w helpu i gael gwared ar ddefnyddio nwyddau na ellir eu hailgylchu a hwyluso mesurau lleihau carbon yng Ngwasanaethau Arlwoyo Ysgolion.

6 ADEILADAU'R FRENHINES CAM 1 – DYFARNU CONTRACT ADEILADU
(Tudalennau 33 - 58)

I ystyried adroddiad ar y cyd gan y Cyngorwyr Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol a Julian Thompson-Hill, Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol (copi wedi'i amgáu) ynghylch ail gam y broses o ddyfarnu contract adeiladu i ddatblygu Adeiladau'r Frenhines yn y Rhyl, a cheisio cymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu contract i'r contractwr a ffafri drwy benderfyniad dirprwyedig.

7 DYFARNU CONTRACT – ADNEWYDDU TAI TERAS YN 2 – 16 AQUARIUM STREET Y RHYL. (Tudalennau 59 - 78)

Ystyried adroddiad (**sydd yn cynnwys atodiad cyfrinachol**) gan y Cyngropydd Tony Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau (copi'n amgaeedig) yn ceisio cymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu contract i benodi Prif Gontactwr i adnewyddu tai teras yn 2-16 Aquarium Street, y Rhyl.

8 BLAENRAGLEN WAITH Y CABINET (Tudalennau 79 - 82)

Derbyn Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet sydd ynghlwm a nodi'r cynnwys.

MEMBERSHIP

Y Cyngorwyr

Hugh Evans
Bobby Feeley
Huw Hilditch-Roberts
Richard Mainon

Tony Thomas
Julian Thompson-Hill
Brian Jones
Mark Young

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Cod Ymddygiad Aelodau

DATGELU A CHOFRESTRU BUDDIANNAU

Rwyf i,
(enw)

*Aelod /Aelod cyfetholedig o
(*dileuer un)

Cyngor Sir Ddinbych

YN CADARNHAU fy mod wedi datgan buddiant ***personol / personol a sy'n rhagfarnu** nas datgelwyd eisoes yn ôl darpariaeth Rhan III cod ymddygiad y Cyngor Sir i Aelodau am y canlynol:-
(*dileuer un)

Dyddiad Datgelu:

Pwyllgor (nodwch):

Agenda eitem

Pwnc:

Natur y Buddiant:

(*Gweler y nodyn isod*)*

Llofnod

Dyddiad

Noder: Rhowch ddigon o fanylion os gwelwch yn dda, e.e. 'Fi yw perchenog y tir sy'n gyfagos i'r cais ar gyfer caniatâd cynllunio a wnaed gan Mr Jones', neu 'Mae fy ngŵr / ngwraig yn un o weithwyr y cwmni sydd wedi gwneud cais am gymorth ariannol'.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Eitem Agenda 4

CABINET

Cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd drwy gynhadledd fideo ddydd Mawrth, 15 Chwefror 2022 am 10.00 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Hugh Evans, Arweinydd ac Aelod Arweiniol Economi a Llywodraethu Corfforaethol; Bobby Feeley, Aelod Arweiniol Lles ac Annibyniaeth; Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd; Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd; Richard Mainon, Aelod Arweiniol Cyfeiriad Strategol a Thrawsnewid; Tony Thomas, Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau; Julian Thompson-Hill, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol, a Mark Young, Aelod Arweiniol Cynllunio, Diogelu'r Cyhoedd a Chymunedau Mwy Diogel

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Joan Butterfield, Meirick Davies, Gwyneth Ellis, Hugh Irving, Alan James, Gwyneth Kensler, Barry Mellor, Rhys Thomas ac Emrys Wynne

HEFYD YN BRESENNOL

Y Prif Weithredwr (GB); Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau (NS); Penaethiaid Gwasanaeth: Cyfreithiol, AD a Gwasanaethau Democraidd (GW), Cyllid ac Eiddo (SG), a Gwella Busnes a Moderneiddio (AS); Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro, Gwasanaeth Cymorth i Fusnesau (AL); Arweinydd Rhaglen – Grant Cymorth Tai (CO); Rheolwr Gweithredol Gwasanaethau Cyfarpar Cymunedol (NJ); Rheolwr Busnes Rhanbarthol (CP); Rheolwr Prosiect Newid Hinsawdd (JH); Rheolwr Prosiect Newid Hinsawdd (LWJ); Swyddog Arweiniol – Eiddo Corfforaethol a Stoc Dai (DL); Rheolwr Prosiect (RV) a Gweinyddwyr Pwyllgorau (KEJ & SJ [Gweddarledwr])

1 YMDDIHEURIADAU

Ni chafwyd unrhyw ymddiheuriadau.

2 DATGAN CYSYLTIAD

Datganodd yr aelodau canlynol gysylltiad personol yn eitem 7 ar y rhaglen -

Datganodd y Cynghorydd Hugh Evans, Arweinydd, gysylltiad personol gan ei fod wedi gwerthu rhywfaint o stoc drwy un o'r asiantau eiddo/arwerthwyr sy'n ymwneud â'r broses ymgynghori.

Datganodd y Cynghorydd Meirick Davies gysylltiad personol gan y bydd yn gofyn i'r Tîm Newid Hinsawdd am gymorth i leihau carbon yn Ward Trefnant (Cefn Meiriadog).

3 MATERION BRYS

Ni chodwyd unrhyw fater brys.

COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod y Cabinet a gynhaliwyd ar 18 Ionawr 2022.

Cywirdeb – Tudalen 9 – Eitem 6 – Ymestyn Contract y Gwasanaethau Hamdden – esboniodd y Cyngropydd Meirick Davies fod ei bwynt yn ymwneud â'r difrod llifogydd i Fwyty a Theatr Pafiliwn y Rhyl mewn perthynas â'r amgylchiadau gyda'r tanc dŵr a fyrstiodd, ac a gafodd y tanc ei archwilio cyn ei drosglwyddo i Hamdden Sir Ddinbych Cyf neu beidio. Fel Aelod Arweiniol, cadarnhaodd y Cyngropydd Bobby Feeley y byddai'n rhoi ateb i'r Cyngropydd Davies yn uniongyrchol y tu allan i'r cyfarfod.

PENDERFYNWYD, yn amodol ar yr uchod, cymeradwyo cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Ionawr 2022 fel cofnod cywir.

STRATEGAETH Y RHAGLEN CYMORTH TAI

Cyflwynodd y Cyngropydd Bobby Feeley yr adroddiad yn gofyn i'r Cabinet gytuno ar y weledigaeth a sut i fynd i'r afael â digartrefedd a gwasanaethau cefnogi sy'n gysylltiedig â thai yn y Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai a'i chyhoeddi.

Mae'n ofynnol gan Lywodraeth Cymru i ddatblygu Strategaeth ar gyfer Rhaglen Cymorth Tai 2022 – 2026, gydag adolygiad hanner ffordd drwyddi. Bydd angen i'r Strategaeth ar gyfer Rhaglen Cymorth Tai y Cyngor fod yr unig ddogfen strategol ar gymorth tai ac atal digartrefedd, ac mae wedi'i llunio i gyd-fynd â'r Strategaeth Tai a Digartrefedd bresennol sy'n cael ei monitro gan y Grŵp Tai Strategol a Digartrefedd. Wrth ddatblygu'r Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai, cynhaliwyd asesiad trylwyr o anghenion gydag amryw o randdeiliaid a darparwyr a chytunwyd ar saith blaenoriaeth, sydd ar y cyfan ynadlewyrchu'r camau gweithredu a geir yn y Cynllun Gweithredu Strategol ar gyfer Tai a Digartrefedd. Cafodd cynllun gweithredu drafft ei gynnwys i gefnogi'r modd y darperir y Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai ond roedd angen amserlenni a chamau gweithredu ychwanegol mwy hirdymor cyn ei chyhoeddi.

Dyweddodd y Cyngropydd fod y Strategaeth yn cynrychioli cam arall yn y cyfeiriad cywir i fynd i'r afael â digartrefedd a diolchodd i'r swyddogion am yr adroddiad cynhwysfawr. Ychwanegodd y Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro, Gwasanaeth Cymorth i Fusnesau fod y Cyngor wedi gwneud cynnydd da wrth weithio tuag at fodel ailgartrefu cyflym.

Ymatebodd yr Aelod Arweiniol a'r Pennaeth Gwasanaeth Dros Dro i gwestiynau fel a ganlyn –

- byddai angen creu fersiwn derfynol o'r cynllun gweithredu erbyn y bydd y Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai yn cael ei lansio ddiweddfod mis Mawrth. Er hyn, byddai'r cynllun yn hyblyg ac yn cael ei adolygu'n barhaus er mwyn ymateb i amgylchiadau sy'n newid.

- gwnaed llawer o gynnydd o ran sicrhau ymyrraeth brydlon, dulliau ymgysylltu a sicrhau mynediad at wasanaethau a gweithio gyda phartneriaid mewn ffordd gydlynol i gefnogi unigolion a theuluoedd fel y bo'n briodol.
- cafodd cydlynydd iechyd meddwl a chamdefnyddio sylweddau ei gyflogi'n ddiweddar i helpu unigolion sydd wedi eu heffeithio gan y problemau hynny er mwyn cynnal eu tenantiaethau.
- roedd y Pwyllgor Craffu wedi trafod llawer o'r gwaith yn y Strategaeth a'r cynllun gweithredu ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai ac fe dderbynion nhw hefyd adroddiad blynyddol am ddigartrefedd, ac roedd y Grŵp Tai Strategol a Digartrefedd hefyd yn ymwybodol o'r materion hynny; gan gofio'r amserlen dynn i gyhoeddi Strategaeth y Rhaglen Cymorth Tai, gofynnwyd i'r Cabinet gymeradwyo'r ddogfen.
- amlwgwyd yr heriau mewn ardaloedd gwledig i ddarparu'r nifer o dai sydd eu hangen gyda'r ddarpariaeth yn Llangollen a Dinbych a darpariaeth gyfyngedig yn Rhuthun, ynghyd â llety ar brydles tymor byr, sy'n dibynnu ar gael tai cymdeithasol ac eiddo gan landordiaid cymdeithasol cofrestredig - gwnaed pob ymdrech i gadw pobl sy'n datgan eu bod yn ddigartref mor agos â phosibl at eu cymunedau.
- cymerir camau i sefydlu gwasanaeth ymyrraeth gynnar ac atal er mwyn lleihau nifer y bobl sy'n mynd yn ddigartref ac roedd y ffocws a'r cyllid a gafwyd gan Lywodraeth Cymru dros y ddwy flynedd ddiwethaf wedi canolbwytio ar atal: adlewyrchwyd hynny hefyd yn y Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cytuno gyda gweledigaeth a chyfeiriad strategol Sir Ddinbych a amlinellir yn y Strategaeth ar gyfer y Rhaglen Cymorth Tai ac y gellid cyhoeddi'r ddogfen.

6 GWAHODDIAD I DENDRO'R GWASANAETH CYMORTH ASESU COF RHANBARTHOL - DYFARNU CONTRACTAU

Cyfeiriodd Pennaeth y Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democraidd at ddau atodiad cyfrinachol i'r adroddiad am resymau sensitifwydd masnachol ac awgrymodd y dylid holi unrhyw gwestiynau manwl am yr elfennau hyn mewn sesiwn breifat.

Cyflwynodd y Cynghorydd Bobby Feeley yr adroddiad yn gofyn am gymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu tri chontract ar ôl cwblhau Gwahoddiad i Dendro ar gyfer y Gwasanaeth Cymorth Asesu Cof Rhanbarthol. [Roedd y Cabinet eisoes wedi cytuno yn ei gyfarfod ar 23 Tachwedd 2021 y byddai'r Cyngor yn gweithredu fel y Comisiynydd Arweiniol ar gyfer Gwahoddiad i Dendro ar gyfer y Gwasanaeth ar ran y Gwasanaeth Cydweithio Rhanbarthol (chwe awdurdod lleol a phartneriaid Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC) yng Ngogledd Cymru)].

Gallai cyfanswm gwerth y tri chontract wedi'u cyfuno â'i gilydd fod hyd at £3.36m (£672,000 y flwyddyn dros gyfnod posibl o 5 mlynedd). Rhoddwyd manylion am y broses dendro yn yr adroddiad, yn cynnwys nifer yr ymgeiswyr ar gyfer pob un o'r tair lot a gynigwyd fel rhan o'r Gwahoddiad i Dendro, ynghyd â gwerthusiad o'r cyflwyniadau tendro a'r dyfarniadau contract a argymhellwyd yn erbyn pob lot. Roedd Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau cyllid allanol ar gyfer costau'r gweithgaredd rhanbarthol.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cabinet yn -

- (a) cymeradwyo derbyn y tendrau a gyflwynwyd gan y tri chyflenwr a gwrrthod y tendr a gyflwynwyd gan un cyflenwr am y rhesymau y manylir amdanyn nhw yn yr 'Adroddiad Argymhelliaid Dyfarnu Contract' (Atodiad 1 i'r adroddiad), a
- (b) chadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 2 i'r adroddiad) fel rhan o'i ystyriaethau.

7 CYNLLUN PENDERFYNIADAU DIRPRWYEDIG ARFAETHEDIG AR GYFER CAFFAEL TIR (RHYDD-DDALIADOL A LESDDALIADOL) AT DDIBENION DAL A STORIO CARBON A GWELLIANNAU ECOLEGOL

Cyflwynodd y Cynghorwyr Brian Jones, Tony Thomas a Julian Thompson-Hill adroddiad ar y cyd yn gofyn am gymeradwyaeth y Cabinet i gynllun newydd o ddulliau dirprwyo penderfyniadau er mwyn caffael tir ar gyfer dal a storio carbon ac at ddibenion gweliannau ecolegol.

Byddai'r newidiadau arfaethedig i'r cynllun dirprwyo yn y bôn yn hwyluso'r broses o gaffael tir er mwyn galluogi'r Cyngor i gyflawni ei Ddatganiad Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol a'r targedau yn ei Strategaeth ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol (2021/22 - 2029/30). Cyfeiriwyd at y gwaith ymgynghori ac ymgysylltu a wnaed a rhoddyd sicrwydd y byddai'r dulliau cyfathrebu agored gyda chymunedau a rhanddeiliaid yn parhau yn y dyfodol. Nodwyd hefyd nad oedd unrhyw fwriad i brynu tir amaethyddol o safon uchel. O ran cyllid, roedd rhan o'r gyllideb a neilltuwyd ar gyfer rhaglen waith y targed di-garbon net ar gyfer y math hwn o bryniant tir a byddai angen cymeradwyaeth y Cabinet ar gyfer prosiectau unigol dros £1m. Amlygwyd hefyd y mesurau diogelu sy'n ymwneud â'r broses o lunio penderfyniadau, gyda matrics sgorio eglur ar gyfer asesu tir a chyfranogiad helaeth yr aelodau etholedig a'r swyddogion yn y broses honno.

Amlygodd yr Arweinydd y materion sensitif sy'n gysylltiedig â chaffael tir er mwyn gwrbhwys o allyriadau carbon a'r effaith ar gymunedau gwledig yn genedlaethol. Er hyn, cyfeiriai'r adroddiad at gynigion i ddiwygio'r broses ddirprwyo'n unig ac roedd yn eglur yn y broses asesu safleoedd na chaffaelir tir a ddefnyddir i gynhyrchu bwyd. Cafodd hefyd gadarnhad ynghylch yr ymgynghoriad parhaus wrth symud ymlaen.

Wrth ystyried yr adroddiad, canolbwytiodd y drafodaeth ar y meysydd canlynol -

- yn unol â pholisi gwaredu tir y Cyngor, ymgynghorwyd â gwasanaethau mewnol er mwyn canfod a oedd unrhyw ddefnydd ar gyfer y tir cyn y ceir gwared ag ef, ac roedd hyn hefyd yn cynnwys pa mor addas yw'r tir at ddibenion amgylcheddol.
- byddai gwell mynediad at dir i ymwelwyr yn ystyriaeth allweddol
- mae digon o adhoddau ar gael ar hyn o bryd yn y Gwasanaethau Cefn Gwlad ar gyfer cynnal a chadw tir ac mae yna fecanwaith drwy Fwrdd y Gyllideb i wneud cais yn flynyddol am gyllid cyfalaf a chyllid refeniw pe bai angen mwy o

adnoddau i reoli dulliau caffael tir yn y dyfodol a byddai hynny'n ystyriaeth wrth symud ymlaen.

- mae'r Cyngor wedi ymrwymo i leihau cymaint â phosibl o'i allyriadau carbon ac mae ystod o dargedau wedi eu gosod i'r perwyl hwnnw, sy'n cynnwys adeiladau a fflyd; mae caffael tir ar gyfer dal a storio carbon yn ffordd arall i gyfrannu at y broses honno a gwrthbwys o allyriadau na ellir cael gwared arnyn nhw.
- cafwyd rhywfaint o drafodaeth am gwmniâu preifat yn prynu tir ffermio yng Nghymru ar gyfer plannu coed er mwyn gwrthbwys o'u hallyriadau carbon eu hunain, sy'n fater emosiynol ac yn broblem benodol yng nghanolbarth/De Cymru.
- wrth ymateb i bryderon a godwyd gan y Cyngor yng Nghymru Gwyneth Ellis a natur ddadleuol y mater, derbyniodd yr Arweinydd ei fod yn fater sensitif ond rhoddyd sicrwydd yngylch y meini prawf ar gyfer caffael tir (nad oedd yn cynnwys tir amaethyddol/tir cynhyrchu bwyd) a bod y dull yn rhan o raglen o fesurau lleihau carbon a fyddai'n cyfrannu at raglen amgylcheddol y Cyngor.
- esboniwyd y sgôr cynaliadwyedd (31 / 36) yn yr Asesiad o Effaith ar Les, gan ei fod yn fesur eang a'i fod yn cynnwys integreiddio gyda gweithgareddau eraill a gweithio mewn partneriaeth a'i fod yn gynaliadwy yn yr hirdymor
- roedd yr adroddiad yn ymwneud â'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau ei bod yn effeithiol a'r aelodau arweiniol oedd y penderfynwyr allweddol ac felly gellid bod yn sicr ei fod yn benderfyniad gwleidyddol i'r aelodau ei lunio
- darparwyd gwybodaeth reolaidd am gyflawniadau lleihau carbon y Cyngor a byddai'r Gweithgor Newid Hinsawdd ac Argyfwng Ecolegol yn parhau yn y Cyngor newydd, gyda gwahoddiad agored i'r holl aelodau.
- mae digon o adnoddau yn y Tîm Newid Hinsawdd ar hyn o bryd a byddai llawer o'u rôl yn canolbwytio ar gydlynu a chynllunio a chydweithio gyda staff ar draws y Cyngor i hyrwyddo a rhoi'r rhaglen ar waith, ond efallai y bydd angen adolygu'r sefyllfa wrth i'r Strategaeth fynd yn ei blaen.

PENDERFYNWYD y byddai'r Cabinet yn -

- (a) *cymeradwyo cyflwyno cynllun penderfyniadau dirprwyedig newydd ar gyfer caffael tir (rhydd-ddaliadol/lesddaliadol) at ddibenion dal a storio carbon a gwelliannau ecolegol fel y cynigiwyd yn Atodiad 1 yr adroddiad, a*
- (b) *chadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 2 yr adroddiad) fel rhan o'i ystyriaethau.*

8 ADEILADAU'R FRENHINES, Y RHYL - CAIS AM GYLLID YCHWANEGOL

Cyn cyflwyno'r adroddiad, mynegodd yr Arweinydd ei siom fod un o Gynghorwyr Cyngor Sir Ddinbych wedi gwneud datganiad yn y wasg a allai ddifetha enw da'r Cyngor, y prosiect a thref Y Rhyl er mwyn gwella'i sefyllfa ei hun. Mae Cyngor Sir Ddinbych yn awdurdod agored, tryloyw ac mae cyfle bob amser i aelodau gwestiynu a chraffu y tu hwnt i'r Cabinet. Mae wedi cymryd blynnyddoedd o waith caled i fagu hyder ymhliith trigolion Y Rhyl a buddsoddwyr posibl er mwyn helpu i newid delwedd Y Rhyl ac nid oedd y wybodaeth anghywir yn y wasg wedi helpu gyda hynny. Os oedd yr aelod yn bresennol, awgrymwyd y dylai wrando ar y drafodaeth, darllen yr adroddiad a nodi ffeithiau'r sefyllfa. [Yn ystod y drafodaeth,

Ileisiodd aelodau eraill eu barn ar y mater a chanolbwytioedd yr Arweinydd ar yr adroddiad a'r argymhelliaid yn y drafodaeth.]

Cyflwynodd yr Arweinydd adroddiad ar y cyd â'r Cyngorydd Julian Thompson-Hill ynghylch diweddarwr Cabinet am Brosiect Adeiladau'r Frenhines, Y Rhyl gan ofyn am gymeradwyaeth ar gyfer yr achos busnes wedi'i ddiweddar a chyllid ychwanegol i gyflawni Cam 1 y prosiect.

Roedd y prosiect yn hanfodol ar gyfer gwaith adfywio tref Y Rhyl a llwyddiant economaidd yr ardal yn y dyfodol a byddai'n ffurfio dolen gysyllt ddefnyddiol wrth gysylltu buddsoddiad ar y promenâd a'r cynigion drwy'r cais i Gronfa Codi'r Gwastad ar gyfer gwelliannau ar y stryd fawr. Yn ogystal â hyn, amlwgwyd llwyddiant rhaglen adfywio ehangach y Cyngor gyda phartneriaid, ac roedd y prosiect yn rhan allweddol o'r rhaglen waith honno er mwyn darparu mannau masnachu a swyddi yn y dref a chamau yn y dyfodol i ddarparu cartrefi newydd a chyflogaeth bellach. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cydnabod pwysigrwydd y prosiect ac yn parhau i fod wedi ymrwymo i'r datblygiad. Amlinellwyd yr elfennau ariannol a'r rhesymeg sy'n gefndir i'r cynnydd yng nghostau'r prosiect yn yr adroddiad ac fe'u trafodwyd ymhellach yn y cyfarfod, ac roedd hynny oherwydd ffactorau a oedd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor ac na ellid eu rhagweld, a oedd yn cynnwys codi lefel llawr gorffenedig yr adeilad er mwyn cwrdd ag amodau cynllunio a chostau cynyddol sy'n gysylltiedig â deunyddiau adeiladu a gwaith dymchwel/cael gwared ag asbestos. Er bod yr holl ddulliau ariannu posibl yn cael eu hymchwilio er mwyn ymdrin â'r diffyg ariannol i gyflawni Cam 1, ar hyn o bryd byddai angen i'r Cyngor ariannu'r swm llawn sydd ei angen. Nodwyd y byddai methu â chwblhau'r prosiect yn debygol o olygu y byddai rhan sylweddol o'r grant yn cael ei gymryd yn ôl.

Cafodd y Cabinet drafodaeth hir am yr adroddiad a mynegwyd cefnogaeth fel a ganlyn -

- Credai'r Cyngorydd Brian Jones mai parhau â'r prosiect fyddai'r peth iawn i'w wneud ar gyfer Y Rhyl ac roedd yn falch o weld cefnogaeth gan Lywodraeth Cymru a photensial am gyllid Codi'r Gwastad y byddai'r ardal yn elwa ohono; cyfeiriodd hefyd at waith caled yr Aelodau Arweiniol a'r swyddogion ar y prosiect.
- Roedd y Cyngorydd Bobby Feeley yn siomedig fod y costau wedi cynyddu ond roedd yn cydnabod y cynnydd byd-eang mewn costau adeiladu; roedd yn derbyn bod angen adfywio tref Y Rhyl a soniodd am y gwelliannau a welwyd dros y blynnyddoedd diwethaf a thalodd deyrnged hefyd i'r rôl Hamdden Sir Ddinbych Cyf o ran hynny.
- Roedd y Cyngorydd Mark Young yn sicr na ellid rhagweld y cynnydd yn y costau, gan ddweud bod cost deunyddiau adeiladu wedi codi rhwng 23% a 78%, a nododd y byddai'n fwy cost effeithiol i fwrr ymlaen â'r prosiect nes bydd wedi ei gwblhau, yn hytrach na cholli'r buddsoddiad. Cammolodd y swyddogion am y gwaith a wnaed ac roedd yn edrych ymlaen at gyflawni'r cynllun. Wrth ymateb i gwestiwn y Cyngorydd Young ynghylch a oedd y cyllid ychwanegol y gofynnwyd amdano yn ddigonol, dywedodd y Cyngorydd Julian Thompson-Hill fod y swm yn cynrychioli asesiad teg yn seiliedig ar y dybiaeth orau ar y pryd.

- Tynnodd y Cyngorydd Huw Hilditch-Roberts hefyd sylw at y cynnydd sylweddol mewn costau adeiladu a oedd wedi effeithio ar nifer o brosiectau ysgolion a chanmolodd waith y Cyngor a'i ymroddiad i adfywio tref Y Rhyl, gan gyfeirio at brosiectau allweddol a ffocws ar fuddsoddi yn y stryd fawr. Roedd yn gwbl gefnogol i'r argymhelliaid, gan nodi y byddai'r prosiect yn creu swyddi a chreu safon byw well ar gyfer trigolion Y Rhyl.
- Talodd y Cyngorydd Richard Mainon deyrned i bawb sy'n ymwneud â'r gwaith i fwrr ymlaen â'r prosiect, sy'n rhan allweddol o waith ailddatblygu tref Y Rhyl a fyddai'n cysylltu'r promenâd a chanol y dref, a byddai'n ganolog er mwyn creu dyheadau a chyfleoedd yn y dref. Amlygodd y gwaith caled a wnaed ar y prosiect gyda rheolaeth dda dros y costau ac roedd yn gwbl gefnogol i'r cynllun.

Gwahoddodd yr Arweinydd gwestiynau gan aelodau nad oeddent ar y Cabinet.

Fe wnaeth Aelodau'r Rhyl, y Cynghorwyr Joan Butterfield, Alan James a Barry Mellor fanteisio ar y cyfle i bwysleisio bod Prosiect Adeiladau'r Frenhines yn ganolog i waith adfywio tref Y Rhyl, gan ddiolch i'r Cyngor am flaenorïaethu'r rhaglen adfywio a arweiniodd at welliannau sylweddol ar y promenâd ac mewn ardaloedd eraill yn y dref ac roedd trigolion Y Rhyl wedi eu gwerthfawrogi'n fawr. Byddai'r prosiect yn gatalydd ar gyfer buddsoddiad gyda buddiannau economaidd sylweddol ar gyfer Y Rhyl a'r ardal ehangach. Cydnabuwyd a gwerthfawrogwyd cefnogaeth y Cabinet a'r holl gynghorwyr ar draws yr awdurdod yn yr ymdrechion adfywio hynny, yn ogystal â chefnogaeth barhaus gan Lywodraeth Cymru.

Fel cynrychiolydd y Pwyllgor Craffu ar Fwrdd Prosiect Adeiladau'r Frenhines, cadarnhaodd y Cyngorydd Hugh Irving ei fod yn hapus gyda'r wybodaeth a gyflwynwyd i'r Bwrdd a bu'n cadw llygad barcud arni, ac o safbwyt craffu nid oedd ganddo unrhyw broblem gydag unrhyw gamau gweithredu hyd yma. Wrth ymateb i gwestiwn gan y Cyngorydd Meirick Davies, esboniodd y Cyngorydd Julian Thompson-Hill fod y cais i Gronfa Codi'r Gwastad yn cynnwys elfen ar gyfer gwella Adeiladau'r Frenhines er mwyn gwella'r ymddangosiad gweledol megis gwaith tirlunio.

Fe wnaeth y Prif Weithredwr gydnabod pa mor ddiolchgar oedd yr aelodau i'r swyddogion am eu cefnogaeth, yn enwedig wrth ymwneud â phrosiectau anodd, ac roedd yn falch iawn o'r gwaith adfywio sy'n cael ei wneud yn Y Rhyl. Estynnodd wahoddiad agored i'r holl aelodau drafod y ffordd yr ymdrinnir â gwaith adfywio yn Y Rhyl a chyfeiriodd at brosiectau eraill sydd yn y broses o gael eu cynllunio neu eu datblygu, ynghyd â gwaith i fynd i'r afael ag amddifadedd yn y dref.

PENDERFYNWYD bod y Cabinet yn cymeradwyo'r achos busnes wedi'i ddiweddaru ac y dylid neilltuo cyllid ychwanegol ar gyfer y prosiect fel y manylir yn adrannau 6 a 9 yr adroddiad.

Ar y pwynt hwn (11.50 am) cafwyd egwyl fer.

9 ARGYMHELLION Y GRWP BUDDSODDI STRATEGOL

Cyflwynodd y Cyngorydd Julian Thompson-Hill yr adroddiad gan geisio cefnogaeth y Cabinet i brosiectau a nodwyd i'w cynnwys yng Nghynllun Cyfalaf

2022/23 yn ôl argymhellion y Grŵp Buddsoddi Strategol (GBS) ac fel y nodwyd yn Atodiad 1 i'r adroddiad.

Aeth y Cyngorydd Thompson-Hill â'r aelodau drwy'r adroddiad gan esbonio'r cyllid sydd ar gael ar gyfer dyraniadau bloc ar gyfer rhagleni gwaith parhaus. Cyfeiriwyd at waith y GBS o ran adolygu'r ceisiadau am ddyraniadau a rhoddwyd crynodeb o'u hargymhellion ac fe'u trafodwyd ymhellach yn y cyfarfod, a oedd yn cynnwys y ffynhonnell ariannu a argymhellir ar gyfer pob prosiect, ynghyd â'r rhesymeg dros gefnogi'r prosiectau a'r dyraniadau penodol hynny.

Ar wahân i hynny, cyfeiriodd y Pennaeth Cyllid at gyhoeddiadau diweddar am gyllid cyfalaf gan Lywodraeth Cymru a oedd yn datgan y byddai gwaith yn parhau er mwyn manteisio i'r eithaf ar y ffrydiau incwm hynny ac y byddai'n cael ei adrodd yn ôl i'r Cabinet yn y dyfodol wedi hynny, ar ôl yr etholiadau.

Ystyriodd y Cabinet yr argymhellion yn yr adroddiad. Cafwyd ychydig o drafodaeth am y dyraniadau cyllid ar gyfer gwaith isadeiledd a gwaith atgyweirio arall yn ymwneud â phontydd ac, yn dilyn arolwg o gyflwr pontydd, nodwyd bod dyraniad cyllid penodol a chynllun deng mlynedd wedi ei lunio ar y gwaith sydd angen ei wneud. Gan gofio bod yr arolwg gwreiddiol wedi ei wneud chwe blynedd yn ôl, teimlai'r Cyngorydd Brian Jones y byddai'n werth adolygu'r gwaith hwnnw er mwyn sicrhau bod y sefyllfa ddiweddaraf yn diogelu yn erbyn problemau yn y dyfodol ac fel y gellir blaenoriaethu gwaith fel y bo'n briodol, yn enwedig yn sgil effaith a cholled Pont Llannerch. Gofynnodd yr Arweinydd i'r Cyngorydd Thompson-Hill drosglwyddo'r neges honno yn ôl i'r swyddogion.

PENDERFYNWYD bod y prosiectau a nodwyd yn Atodiad 1 i'r adroddiad i'w cynnwys yng Nghynllun Cyfalaf 2022/23 yn cael eu cefnogi a'u hargymhell i'r Cyngor llawn.

10 ADRODDIAD CYLLID

Cyflwynodd y Cyngorydd Julian Thompson-Hill yr adroddiad a oedd yn manylu ar y sefyllfa ariannol ddiweddaraf a'r cynnydd a wnaed o ran y strategaeth y cytunwyd arni ar gyfer y gyllideb fel yr amlinellir isod -

- y gyllideb refeniw net ar gyfer 2021/22 oedd £216.818 miliwn (£208.302 miliwn yn 2020/21).
- rhagwelir y bydd gorwariant o £1.553 miliwn ar gyllidebau gwasanaethau a chyllidebau corfforaethol
- manylion arbedion ac arbedion effeithlonrwydd y cytunwyd arnynt sydd werth £2.666 miliwn yn ymwneud â ffioedd a chostau, arbedion gweithredol, newidiadau i ddarpariaeth gwasanaethau ac ysgolion.
- tynnwyd sylw at y risgiau a'r tybiaethau presennol yn ymwneud â meysydd gwasanaeth unigol, cyllidebau corfforaethol ac ysgolion ynghyd ag effaith y coronafeirws a'r sefyllfa o ran ceisiadau ariannol i Lywodraeth Cymru, a
- rhoddwyd diweddarriad cyffredinol ar y Cyfrif Refeniw Tai, y Cynllun Cyfalaf Tai, Rheoli'r Trysorlys a'r Cynllun Cyfalaf a chafwyd diweddarriad ar brosiectau mawr.

Soniodd y Pennaeth Cyllid am ffrydiau cyllido eraill a fyddai ar gael gan Lywodraeth Cymru tua diwedd y flwyddyn ariannol a fyddai'n effeithio'n gadarnhaol ar y sefyllfa ariannol. Oherwydd amseriad cyfarfod nesaf y Cabinet ym mis Mawrth ni fydd adroddiad ariannol yn cael ei gyflwyno ond bydd crynodeb o'r datblygiadau ariannol dros y misoedd nesaf yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad sefyllfa derfynol i'r Cabinet a bydd aelodau'n cael y wybodaeth ddiweddaraf am y datblygiadau hynny wrth i'r sefyllfa ddatblygu.

Codwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth a ddilynodd -

- Gofynnodd y Cynghorydd Mark Young am sicrwydd yngylch cyflwyno ad-daliad prydron o'r £150,000 a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer bandiau A i D treth y cyngor a'r rhai a fydd yn derbyn cynlluniau gostyngiadau treth y cyngor. Dywedodd y Pennaeth Cyllid, unwaith y byddai manylion y cynllun yn hysbys, cymerir camau i hwyluso'r modd y caiff ei weithredu cyn gynted â phosibl ac amlinellodd y trefniadau tebygol i'r perwyl hwnnw. Byddai'r aelodau'n derbyn y wybodaeth ddiweddaraf wrth i'r sefyllfa ddatblygu.
- Soniodd y Cynghorydd Brian Jones am Iwyddiant Cynllun Amddiffyn Rhag Llifogydd Dwyrain Y Rhyl a gafodd ei gwblhau'n gynt ac yn rhatach na'r disgwyl, gan ddiogelu 1600 o gartrefi a busnesau rhag llifogydd arfordirol. Cyfeiriodd hefyd at £700,000-£750,000 ychwanegol ar gyfer gwariant priffyrrd yn y flwyddyn ariannol bresennol a chadarnhawyd y disgwylir cadarnhad am y swm gan Lywodraeth Cymru ac oherwydd yr oedi wrth ryddhau cyllid yn y flwyddyn ariannol bresennol, mae'n debygol y bydd y cyllid yn cael ei neilltuo ar gyfer gwaith sydd eisoes wedi'i wneud gan ddefnyddio cyllideb y Cyngor a gafodd ei dwyn ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf.
- wrth ymateb i gwestiwn gan y Cynghorydd Bobby Feeley, soniodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau am y taliad cadw o £1000 ar gyfer pobl sydd wedi eu cofrestru fel gweithwyr gofal cymdeithasol a fydd hefyd yn elwa o'r cyflog byw gwirioneddol o fis Ebrill ymlaen. Llywodraeth Cymru a fydd yn gwneud y taliad ond yr awdurdod lleol a fydd yn hwyluso'r broses i dalu staff cymwys.

Wrth ymateb i gwestiynau gan y Cynghorydd Meirick Davies, adroddodd yr Arweinydd am gynlluniau i ddefnyddio hen safle Ysgol Llanfair Dyffryn Clwyd yn y dyfodol ac mae trafodaethau'n parhau gyda grŵp cymunedol lleol i'r perwyl hwnnw, cytunodd hefyd y byddai'n canfod a yw perchnogaeth y tir wedi ei throsglwyddo o'r Esgobaeth i'r Cyngor. O ran incwm cynllunio, cadarnhaodd y Cynghorydd Mark Young fod gweithgarwch wedi prysuro a bod swyddogion yn cydweithio er mwyn cynyddu incwm a sicrhau bod y gwasanaeth yn fwy cynaliadwy wrth symud ymlaen.

PENDERFYNWYD y bydd y Cabinet yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2021/22 a'r cynnydd a wnaed yn erbyn y strategaeth gyllido y cytunwyd arni.

11 RHAGLEN GWAITH I'R DYFODOL Y CABINET

Cyflwynwyd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet i'w hystyried a nododd yr aelodau'r diwygiadau canlynol –

- cynhelir y cyfarfod nesaf a drefnwyd yn gynharach ar 15 Mawrth er mwyn iddo gael ei gynnal cyn y cyfnod cyn yr etholiad a fydd yn dechrau ar 18 Mawrth
- Fframwaith Ymgynghoriaeth Gogledd Cymru - mae'r eitem wedi ei hailandrefnu o fis Mawrth i fis Gorffennaf
- Eitemau o'r Pwyllgorau Craffu: Cael Gwaredu â Nwyddau na ellir eu Hailgylchu yn y Gwasanaethau Arlwyd mewn Ysgolion - mis Mawrth

PENDERFYNWYD nodi rhaglen gwaith i'r dyfodol y Cabinet.

Daeth y cyfarfod i ben am 12.30 pm.

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod	15 Mawrth 2022
Cadeirydd y Pwyllgor Craffu	Y Cynghorydd Arwel Roberts, Cadeirydd y Pwyllgor
	Craffu Perfformiad
Awdur yr adroddiad	Rhian Evans, Cydlynydd Craffu
Teitl	Dileu Deunyddiau nad oes modd eu Hailgylchu o Wasanaethau Arlwo Ysgolion

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Y nod o ddileu defnyddio deunyddiau nad oes modd eu hailgylchu o fewn Gwasanaethau Arlwo Ysgolion, gyda'r bwriad o gefnogi uchelgais y Cyngor o fod yn Ddi-garbon ac yn Ecolegol Gadarnhaol erbyn 2030.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Cyflwyno argymhelliaid ffurfiol gan y Pwyllgor Craffu Perfformiad i'r Cabinet.
- 2.2 Gofyn i'r Cabinet roi pwysau ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cefnogaeth ariannol ddigonol i awdurdodau lleol, i'w helpu i ddileu defnydd deunyddiau nad oes modd eu hailgylchu, a hwyluso mesurau lleihau carbon o fewn Gwasanaethau Arlwo Ysgolion, heb gyfaddawdu eu gallu i ddarparu gwasanaeth prydau ysgol hyfyw a chynaliadwy.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Cabinet, ar ran y Cyngor, yn ysgrifennu at Lywodraeth Cymru yn gofyn iddynt -

- 3.1 weithio gydag awdurdodau lleol ledled Cymru mewn ymgais i leihau a dileu'r arfer o ddefnyddio plastigion untrio a deunyddiau nad oes modd eu hailgylchu wrth gyflenwi, paratoi a gweini prydau ysgol, a

- 3.2 darparu adnoddau ariannol digonol i bob awdurdod lleol i'w galluogi i wireddu'r amcanion uchod, a hwyluso mesurau lleihau carbon o fewn Gwasanaethau Arlwoy Ysgolion, gan sicrhau darpariaeth gwasanaeth prydau ysgol cynaliadwy.

4. Manylion yr adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mewn ymateb i Rybudd o Gynnig, penderfynodd y Cyngor Sir ym mis Gorffennaf 2018 i gefnogi'r egwyddor bod yr Awdurdod yn lleihau ei ddefnydd o blastigion. Gyda'r bwriad o ddatblygu'r amcan hwn, sefydlwyd Grŵp Tasg a Gorffen aelodau. Adroddodd y Grŵp Tasg a Gorffen ar ei ganfyddiadau i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad, ac yn ei dro, a gyflwynodd ei argymhellion i'r Cyngor Sir ym mis Ionawr 2020.
- 4.2 Ar 28 Ionawr, 2020, cymeradwyodd y Cyngor Sir argymhellion y Grŵp Tasg a Gorffen ar leihau defnydd plastigion yn swyddfeydd y Cyngor. Fe gefnogodd gais y Grŵp Tasg a Gorffen hefyd i barhau ei waith am 12 mis arall, gyda'r bwriad o ddatblygu cynigion ar gyfer camau gweithredu pellach i leihau defnydd y Cyngor o blastigion ym meysydd arlwoy ysgolion a chaffael.
- 4.3 O fewn wythnosau o wneud y penderfyniad uchod, datganwyd pandemig Covid-19, a chaewyd ysgolion am gyfnod estynedig ar gyfer y mwyafrif o ddisgyblion. Yn ystod y cyfnodau clo, ac ar ôl ailagor yr ysgolion, gofynnwyd i'r Gwasanaeth Arlwoy Ysgolion roi mesurau diogelwch bwyd ychwanegol ar waith, er mwyn lleihau'r risg o haint wrth weini bwyd i ddisgyblion y sir. Yn anffodus, dim ond drwy ddefnyddio cynwysyddion plastig untro oedd modd cyflawni hyn. Daeth yn eglur yn y pendraw nad oedd modd i'r Grŵp Tasg a Gorffen gyflawni ail gam ei waith o fewn y terfyn amser a roddwyd. Cytunodd y Pwyllgor Craffu Perfformiad ym mis Rhagfyr 2020, a'r Cyngor Sir ar 23 Chwefror 2021 y byddai:
- "...unrhyw waith yn y dyfodol ar osgoi a lleihau plastigion yng Nghyngor Sir Ddinbych... yn cael ei gydlynú dan y Strategaeth arfaethedig ar Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol..."*

Sefyllfa Bresennol

- 4.4 Gydag ysgolion wedi ailgydio mewn rhyw fath o normalrwydd, gofynnodd y Gweithgor Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol i'r Pwyllgor Craffu archwilio a oedd Gwasanaeth Arlwoy Ysgolion y Cyngor yn dangos cynnydd o ran lleihau ei ôl troed carbon a gostwng ei ddefnydd, a'i ddibyniaeth ar blastigion untro.

- 4.5 O ganlyniad, ystyriodd y Pwyllgor Craffu Perfformiad adroddiad yn ei gyfarfod ar 27 Ionawr 2022 ar ‘Leihau plastigion untro a gostwng carbon o fewn y Gwasanaeth Prydau Ysgol’. Mae copi o’r adroddiad hwnnw ynghlwm fel Atodiad 1 er gwybodaeth.
- 4.6 Gofynnodd cynrychiolwyr o Ysgol Dinas Brân, Llangollen i annerch y Pwyllgor yn ystod y cyfarfod uchod, a gofyn cwestiynau ynglŷn â’r pwnc. Mae Ysgol Dinas Brân wedi dangos llawer o ddiddordeb mewn newid hinsawdd a materion amgylcheddol dros nifer o flynyddoedd, ac wedi cyflwyno mesurau arloesol i geisio mynd i’r afael ag effeithiau newid hinsawdd ei hun.
- 4.7 Roedd cynrychiolwyr yr ysgol wedi cyfrannu’n weithredol i’r drafodaeth, ac roedd aelodau’n gwerthfawrogi eu mewnbwn a’u hangerdd dros y pwnc dan sylw. Ynghlwm yn Atodiad 2 mae cofnod drafft o’r drafodaeth. O ddarllen y cofnodion drafft neu wyllo gweddarllediad o’r cyfarfod, mae dyfnder teimlad ac angerdd dros y pwnc yn amlwg, yn ogystal â’r angen am gamau gweithredu brys i fynd i’r afael â’r mater.
- 4.8 Yn ystod y drafodaeth, nododd aelodau’r Pwyllgor Craffu’r heriau sy’n cael eu hwynebu o ran cydbwys o anghenion y Gwasanaeth Arlwyd Ysgolion a’r ddarpariaeth prydau ysgol, yn erbyn blaenorriaethau hinsawdd ac ecoleg, heb sôn am y goblygiadau ariannol, a’r newidiadau gofynnol i ymddygiad ar gyfer cyflawni’r uchelgeisiau hynny. Mae’r peilot a gynhaliwyd yn Ysgol Glan Clwyd (gweler paragraffau 4.3 i 4.7 Atodiad 1) yn dangos yr heriau hyn yn glir.
- 4.9 Ar ôl ystyried y pwysau ychwanegol fydd y gofyniad newydd i gynnig pryd ysgol am ddim i holl ddisgyblion ysgolion cynradd o fis Medi 2023 ymlaen yn ei gael ar awdurdodau lleol, ynghyd â’r ymrwymiad cenedlaethol a byd-eang i fynd i’r afael â newid hinsawdd, roedd y Pwyllgor yn teimlo y dylai’r Cyngor roi pwysau ar Lywodraeth Cymru fel eu bod yn gweithio gydag awdurdodau lleol ledled Cymru i drin y materion hyn a darparu’r cyllid angenrheidiol i wneud newid sylweddol, yn benodol o wybod yr heriau sydd eisoes yn wynebu llywodraeth leol, a’r pwysau ar ysgolion a meysydd gwasanaeth eraill. Ac o ganlyniad cyflwynwyd yr adroddiad hwn i’r Cabinet.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae'r argymhellion yn yr adroddiad hwn yn cefnogi cyflawniad blaenoriaeth corfforaethol amgylcheddol y Cyngor. Byddai'n cael effaith gadarnhaol ar uchelgais y Cyngor i fod yn Ddi-garbon ac yn Ecolegol Gadarnhaol erbyn 2030.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Nid oes unrhyw oblygiadau o ran costau'n gysylltiedig â'r argymhellion yn yr adroddiad hwn. Serch hynny, mae'r gost, a'r goblygiadau ariannol ar gyfer y Cyngor yn peidio gyda'u harfer bresennol o werthu diodydd mewn ysgolion a gweithredu ymarferion 'ecogyfeillgar' eraill wedi'u hamlinellu yn yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Craffu Perfformiad (gweler Atodiad1).

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1. Nid yw hyn yn berthnasol ar y cam hwn, gan fod yr adroddiad yn ceisio cefnogaeth y Cabinet yn unig ar gyfer egwyddor o wasanaeth prydau ysgol ariannol ac ecolegol, ac i ysgrifennu i LIC i geisio cyllid digonol i'w helpu, ynghyd ag awdurdodau eraill, i wireddu'r uchelgais hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Mae'r argymhellion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn yn ganlyniad uniongyrchol i drafodaethau ac ystyriaethau'r Pwyllgor Craffu Perfformiad mewn perthynas â 'Lleihau plastigion untro a gostwng carbon y Gwasanaeth Prydau Ysgol' a chyfraniadau cynrychiolwyr sy'n ddisgyblion yn Ysgol Dinas Brân, Llangollen i'r drafodaeth honno.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1 Cefnogir yn llwyr y dull a argymhellir, o roi pwysau ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cefnogaeth ariannol ddigonol i awdurdodau lleol i'w cynorthwyo gyda dileu'r defnydd o ddeunyddiau nad oes modd eu hailgylchu, a hwyluso mesurau gostwng carbon o fewn Gwasanaethau Arlwo Ysgolion. Bydd angen i unrhyw oblygiadau ychwanegol i'r gyllideb ar gyfer CSDd fynd drwy'r broses gyllido flynyddol y cytunwyd arni.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig â chynaliadwyedd ariannol y dyfodol a chynnydd posib i ôl troed carbon y Gwasanaeth Arlwoy Ysgolion yn sgil ymestyniad y cynnig prydau ysgol am ddim i blant ysgolion cynradd wedi'i amlinellu ym mharagraff 10 yr adroddiad sydd ynghlwm fel Atodiad 1.
- 10.2. Gall diffyg cyllid digonol i ddiwallu'r costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â'r gofynion deddfwriaethol newydd, ac i gefnogi'r Gwasanaeth i ddarparu prydau ysgol a diodydd mewn cynwysyddion nad ydynt yn dafladwy, ac y gellir eu hailddefnyddio rwystro'r Cyngor rhag dod yn Ddi-garbon ac yn Ecolegol Gadarnhaol erbyn 2030, a all ddifrodi ei enw da.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

- 11.1. Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- 11.2. Adrannau 7.4.2(d), 7.20 a 7.21 Cyfansoddiad y Cyngor.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Craffu Perfformiad
Dyddiad y Cyfarfod	27 Ionawr 2022
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cyng Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd / Y Cyng Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Cludiant a'r Amgylchedd / Tony Ward, Pennaeth Priffyrdd a'r Gwasanaethau Amgylcheddol
Awdur yr adroddiad	Hayley Jones, Prif Reolwr Arlwyd a Glanhau
Teitl	Lleihau'r defnydd o blastigau untro a gostwng carbon yn y Gwasanaeth Prydau Ysgol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn ymwneud â'r cynnydd/heriau o ran lleihau plastig untro a charbon yn y gwasanaeth Arlwyd Ysgolion yn unol â nod y Cyngor i fod yn gyngor di-garbon net erbyn 2030.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 I roi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau ynglŷn â'r cynnydd a'r heriau mewn perthynas â lleihau plastig untro a gostwng carbon o fewn y Gwasanaeth Arlwyd Ysgolion.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Fod Aelodau yn ystyried yr adroddiad ac yn rhoi adborth fel sy'n briodol.

4. Manylion yr adroddiad

Y model busnes presennol ar gyfer y Gwasanaeth Arlwyd

- 4.1 Mae'r model busnes presennol ar gyfer Arlwyd Ysgolion yn Sir Ddinbych yn dibynnu ar yr incwm a gaiff ei greu o werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd. Mae'r incwm blynnyddol (net) a gaiff ei greu o werthu diodydd ar gyfartaledd tua £220,000.
- 4.2 Caiff diodydd eu gwerthu'n gyffredinol mewn cynwysyddion plastig untro, er bod caniau a diodydd pecynnau tetra hefyd ar gael. Mae bron i tua 500,000 o ddiodydd ar gyfartaledd yn cael eu gwerthu bob blwyddyn, sy'n amlwg yn creu llawer o blastig untro. Mae yna ddwy brif ffordd y gellir diddymu'r arfer o werthu diodydd mewn cynwysyddion untro:
 - 4.2.1 Drwy beidio â gwerthu diodydd yn ein hysgolion, gyda disgyblion yn dod â'u diodydd eu hunain i'r ysgol, gan arwain at bwysau o ran cyllid o tua £220,000 ar gyfer y Gwasanaeth; neu
 - 4.2.2 Drwy werthu diodydd sy'n cael eu harllwys i gynwysyddion y gellir eu hail ddefnyddio (yn unol â'r cynllun prawf, a drafodir isod).

Lleihau plastig untro: cynllun prawf yn Ysgol Glan Clwyd (YGC)

- 4.3 Fe dreialwyd dull newydd o werthu diodydd mewn cpanau y gellir eu hail ddefnyddio gan y Gwasanaeth a hynny yn YGC o 1 Medi 2021 i 22 Rhagfyr 2021. Rhoddodd y gwasanaeth y gorau i werthu diodydd mewn poteli plastig untro yn ystod y cyfnod prawf.
- 4.4 Fe ostyngodd yr incwm net o werthu diodydd yn YGC o tua £506 yr wythnos (tua £20,000 pro rata) yn ystod y cyfnod prawf, o'i gymharu â'r un cyfnod yn 2019. Fe allwn gymryd felly y gallai cyflwyno'r system hon yn yr holl ysgolion uwchradd (pe bai hyn yn bosibl) arwain at golled incwm net o tua £129,000 y flwyddyn.
- 4.5 Er mwyn cynnal y prawf fe brynodd YGC 1,000 o gpanau diod y gellir eu hail ddefnyddio. Gan nad oedd cpanau yn cael eu dychwelyd, fe brynodd YGC 1,000 o gpanau eraill ym mis Hydref 2021. Roedd cyfanswm y gost i'r ysgol yn £2,160, gyda dim ond 250 o'r 2,000 o gpanau ar ôl ar ddiwedd y cyfnod prawf 14 wythnos.

Byddai amcangyfrifiad cost y cwpau y gellir eu hailddefnyddio (pe byddai'r system hon yn cael ei chyflwyno yn yr holl ysgolion uwchradd) yn tua £37,000 y flwyddyn.

- 4.6 Yn fwy na hynny roedd y cyfnod prawf yn gofyn am gynnydd mewn staffio o 1.5 awr y diwrnod i arllwys a gosod diodydd yn barod ar gyfer y gwasanaeth amser cinio. Fe ddaeth hyn ar gost o tua £1,652 ar gyfer y cyfnod prawf a byddai'n gyfystyr â thua £30,000 y flwyddyn ar draws yr holl ysgolion uwchradd.
- 4.7 Mae'r gwasanaeth wedi dod i'r casgliad na ellir cyflwyno'r cynllun prawf ar hyn o bryd ar draws yr holl ysgolion uwchradd. Mae'n rhy heriol yn logistaidd i'w weithredu, nid oes gan rai ysgolion ofod arwyneb digonol i osod y peiriannau diodydd a ddefnyddiwyd yn y cynllun prawf (yr oedd angen bwydo dŵr iddynt); mae'n creu swm sylweddol o wastraff yn nhermau cwpau plastig nad oes modd eu hailgylchu; ac nid yw'n hyfyw yn ariannol (o ystyried y model busnes presennol). Cyfanswm y gost a ragwelir o gyflwyno'r model hwn ar draws yr holl ysgolion uwchradd yw tua £197,000 y flwyddyn.

Y cynnydd a wnaed mewn lleihau plastig untro

- 4.8 Mae'r gwasanaeth Arlwyd wedi adolygu'r holl eitemau bwyd sydd angen cael eu pecynnu ac wedi lleihau'r cyfanswm o becynnau a gaiff eu prynu a'u gwaredu.
- 4.9 Mae'r gwasanaeth wedi rhoi'r gorau i brynu lletemau plastig untro ar gyfer brechdanau a photiau sawsiau ac wedi symud at gynwysyddion brechdanau a phasta o gardbord. Mae yna gynnydd mewn pris ar gyfer yr eitemau hyn ac mae'r gwasanaeth yn parhau yn bryderus nad yw eitemau y gellir eu hailgylchu yn cael eu hailgylchu gan fyfyrwyr. Mae yna ostyngiad wedi bod ym maint ac argaeedd napcynau, a gostyngiad mewn pecynnu eitemau bwyd ymlaen llaw. Mae yna ymdrech i chwilio am ddewis arall i salad a salad ffrwythau nad yw'n costio'n ddrud i ddisgyblion.
- 4.10 Lle bo hynny'n bosibl fe roddwyd y gorau i ddefnyddio cyllyll a ffyrc plastig, ond nid yw hyn bob tro'n bosibl gan fod disgyblion yn cymryd cyllyll a ffyrc dur gwrtstaen sy'n ddrutach o'r ardaloedd bwyta ac yn eu gwaredu mewn amryw o ffyrdd.
- 4.11 Mae'r gwasanaeth yn gweini bwyd ar blatiau pryd bynnag fo hynny'n bosibl. Fodd bynnag, mewn rhai ysgolion, mae'r gwasanaeth yn gweini dewis eang o fwyd a diodydd i 550 o ddisgyblion yn ystod amser cinio sy'n para 30 i 50 munud. Ni ellir

disgwyl i ddisgyblion eistedd mewn ystafell fwyta gyda phlât a chyllell a fforc gan nad oes gan nifer o ysgolion gapasiti ystafell fwyta.

Lleihau carbon yn y Gwasanaeth Arlwyd

4.12 Mae'r gwasanaeth wedi bod yn edrych ar sut y gall gyflawni'r swyddogaeth arlwyd mewn dull carbon isel er mwyn cyfrannu at uchelgais y Cyngor o ran carbon.

Ymhllith rhai o'r pethau mae'r Gwasanaeth Arlwyd eisoes wedi eu gwneud mae:

- Sicrhau fod ceginau yn effeithlon o ran ynni: rydym yn parhau i edrych ar effeithlonrwydd offer pan fo angen offer newydd yn lle'r offer presennol ac mae staff wedi cael cyfarwyddyd i roi offer ymlaen pan fo angen ei ddefnyddio yn unig
- Caffael: mae milltiroedd bwyd wedi gostwng drwy dderbyn archebion yn wythnosol, a bob pythefnos pan fo'n bosibl.
- Caiff yr holl ddeunydd y mae modd ei ailgylchu (gan gynnwys bwyd) a ddefnyddir gan y gwasanaeth yn y broses o gynhyrchu prydau ysgol ei ailgylchu.
- Model y gwasanaeth: yn gyffredinol caiff prydau eu cynhyrchu o fewn pob ysgol, gyda dim ond dwy ysgol ar hyn o bryd yn derbyn prydau a gludir yn ddyddiol o gegion ganolog.

4.13 Fodd bynnag, mae yna faterion pellach i'w hystyried. Daeth ymchwil, a gâi ei arwain gan Brifysgol Caeredin, i'r casgliad mai'r rhain ddylai'r blaenoriaethau fod i reolwyr arlwyd sy'n awyddus i leihau allyriadau carbon: a) troi at ddulliau gwaredu gwastraff carbon isel; a b) lleihau'r cyfanswm o gig coch ar fwydlenni.

4.14 Mae angen gwella ailgylchu gan ddisgyblion, ac mae angen gwahanu gwastraff bwyd a phecynnau cinio er mwyn sicrhau ei fod yn cael ei drin yn y dull sydd fwyaf manteisiol o ran carbon. Mae angen ymagwedd ysgol gyfan, gan na all y gwasanaeth arlwyd gyflawni hyn ar eu pen eu hunain. Mae cyllid wedi ei sicrhau gan y Rhaglen Carbon Sero Net ar gyfer Swyddog Lleihau Carbon: Gwastraff (0.4 cyfystyr â llawn amser o 1 Ebrill 2022). Fe fydd y swydd yn annog newid mewn ymddygiad yn "fewnol" i gynyddu dargyfeiriad gwastraff a lleihau gwastraff ac un o'r blaenoriaethau fydd i weithio gyda'r Gwasanaeth arlwyd ac ysgolion.

4.15 Mae lleihau'r cyfanswm o gig coch ar fwydlenni yn debygol o fod yn fater sensitif, o ystyried y gymuned amaethyddol sylweddol yn y sir. Mae dyddiau di gig wedi eu

cyflwyno mewn awdurdodau lleol eraill yn y rhanbarth, ond mae hyn wedi arwain at gyhoeddusrwydd anffafriol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenorriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae hyn yn cyfrannu at nod y Cyngor i leihau plastig untro a dod yn gyngor di-garbon net erbyn 2030.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1. Byddai rhoi'r gorau i werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd yn costio tua £220,000 y flwyddyn. Byddai gwerthu/arllwys diodydd i gwpanau y gellir eu hail ddefnyddio yn costio tua £197,000 y flwyddyn. Byddai angen ymdrin â'r diffyg hwn drwy gynyddu cymhorthdal refeniw CSDd; cynyddu prisiau prydau ysgol; neu drwy drosglwyddo'r costau i ysgolion. Byddai unrhyw ddiwygiadau pellach i'n strategaeth gaffael e.e. i fynnu fod nwyddau'n cael eu cyflenwi drwy ddefnyddio Cerbydau Allyriad Isel lawn, yn debygol o ddod gyda chost ychwanegol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1. Nid oes unrhyw Asesiad o'r Effaith ar Les wedi ei wneud ar hyn o bryd ar gyfer hyn, gan na cheisir penderfyniad ar hyn o bryd.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Mae rhai trafodaethau wedi eu cynnal gydag ysgolion yn ymwneud â'r mater o roi'r gorau i werthu diodydd mewn cynwysyddion untro a'r goblygiadau o ran cost o wneud hynny. Byddai angen ymgynghori pellach cyn y byddai unrhyw newidiadau o'r fath yn cael eu gwneud.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

- 9.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd ac, fel y nodir yn 6.1, amcangyfrifiad o'r gost sy'n gysylltiedig â lleihau plastig untro a lleihau carbon o fewn Gwasanaeth Arlwyd Ysgol.
- 9.2. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys buddsoddiad ar gyfer y Prosiect Di-Garbon ac mae'n cydnabod y bydd angen i gyllidebau ariannol CSDd gyd-fynd â blaenoriaethau'r Cyngor o ran yr hinsawdd ac ecoleg pan fo prosiectau ac ymyriadau'n cael eu datblygu a'u gweithredu. Er mwyn ymdrin ag unrhyw gostau cynyddol o ganlyniad i ymyriadau a nodir yn yr adroddiad hwn byddai angen cynnydd yng nghyllideb refeniw CSDd, cynnydd ym mhrisiau prydau ysgol; neu drwy drosglwyddo'r costau ymlaen i ysgolion.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

- 10.1. Fe fydd y cyhoeddiad gan Lywodraeth Cymru yn ymwneud â darparu Prydau Ysgol Am Ddim i'r holl ddisgyblion cynradd yn cael effaith sylweddol ar y gwasanaeth. Amcangyfrifir y bydd y nifer sy'n cymryd Prydau Ysgol am Ddim yn cynyddu o 48% i 77% mewn ysgolion cynradd. Bydd ehangu darpariaeth y gwasanaeth yn anochel yn cynyddu ôl-troed carbon y gwasanaeth arlwyd ysgolion.
- 10.2. Mae'r model busnes presennol ar gyfer y gwasanaeth arlwyd yn ymagwedd system gyfan, a chaiff pob ysgol eu trin yn gyfartal, waeth beth fo'u maint. Oni bai fod ysgol unigol yn dymuno cymryd ymagwedd wahanol (a'u bod yn barod i ariannu'r bwlc yn y gyllideb) fe fyddai angen i ni gadw model cyson ar draws holl ysgolion Sir Ddinbych. Nid yw'n eglur a oes gan ysgolion ddyhead cyson/ar y cyd i newid i fodel newydd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

- 11.1. Adran 21 Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- 11.2. Mae adran 7.4.1 o Gyfansoddiad y Cyngor yn nodi grymoedd Craffu o ran datblygu ac adolygu polisi.

Atodiad 2

Dyfyniad o gofnodion drafft y Pwyllgor Craffu Perfformiad gynhaliwyd ar 27 Ionawr 2022

7 DEFNYDDIO LLAI O BLASTIGAU UNTRO A LLEIAU CARBON YN Y GWASANAETH PRYDAU YSGOL

Croesawodd y Cadeirydd bawb a oedd yn bresennol ar gyfer yr eitem hon, gan gynnwys y Cyngropydd Huw Hilditch-Roberts, Aelod Arweiniol Addysg, Gwasanaethau Plant ac Ymgysylltu â'r Cyhoedd a'r Cyngropydd Brian Jones, Aelod Arweiniol Gwastraff, Trafnidiaeth a'r Amgylchedd, y cyntaf yn dal y portffolio ar gyfer y maes gwasanaeth dan sylw a'r ail yn dal y portffolio ar gyfer yr amgylchedd, ynghyd â'r Pennaeth Prifyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol a'r Pen Rheolwr Arlwyd a Glanhau. Estynnwyd croeso cynnes hefyd i ddu ddisgybl o Gyngor Myfyrwyr Ysgol Dinas Brân a fyddai'n cael eu gwahodd i ofyn cwestiynau am y mater.

Cyflwynodd y Cyngropydd Huw Hilditch-Roberts yr adroddiad gan y Prif Reolwr Arlwyd a Glanhau, a oedd yn cynnwys y wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd a wnaed, a'r heriau a gododd, wrth fynd ati i leihau plastig untro a charbon yn y Gwasanaeth Arlwyd Ysgolion, yn ogystal ag amcangyfrif o'r costau cysylltiedig. Wrth osod y cyd-destun dywedodd fod yr adroddiad yn seiliedig ar y ddarpariaeth gyfredol ac y byddai gweithredu penderfyniad Llywodraeth Cymru i ddarparu prydau ysgol am ddim i'r holl blant mewn ysgolion cynradd yn cael effaith arwyddocaol ar y gwasanaeth.

Cyflwynwyd yr adroddiad i'r Pwyllgor gan gyfeirio at y materion a ganlyn –

- roedd dull ariannu cyfredol y gwasanaeth arlwyd ysgolion yn dibynnu ar incwm o werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd, a werthid mewn poteli plastig untro yn bennaf. Roedd y dewisiadau ar gyfer rhoi'r gorau i werthu diodydd mewn poteli plastig untro'n cynnwys (1) peidio â gwerthu unrhyw ddiodydd a bod y disgyblion yn dod â'u diodydd eu hunain i'r ysgol, a fyddai'n creu diffyg o £220,000, neu (2) gwerthu diodydd wedi'u tywallt i gynwysyddion y gellid eu haildefnyddio
- Arbrofwyd â dewis 2 yn Ysgol Glan Clwyd ond oherwydd y trafferthion a gafwyd a'r effaith ariannol, fel y nodwyd yn yr adroddiad, daeth y gwasanaeth i'r casgliad na ellid rhoi'r dull ar waith yn yr holl ysgolion uwchradd oherwydd yr heriau ymarferol, prinder lle mewn rhai ysgolion a gwastraff ar ffurf cwanau plastig na ellid eu hailgylchu; nid oedd yn ariannol ymarferol chwaith
- roedd y gwasanaeth wedi cael hwyl ar leihau plastig untro mewn meysydd eraill ac wedi lleihau swm y deunydd pecynnu bwyd a gâi ei brynu a'i daflu. Bu cynnydd, fodd bynnag, ym mhrisiau deunyddiau amgen y gellid eu hailgylchu ac roedd pryder nad oedd y myfyrwyr yn ailgylchu'r deunyddiau hynny. Rhoddwyd y gorau i ddefnyddio cyllyll a ffyrc plastig lle bo modd a châi bwyd ei weini ar blatiau, ond roedd llawer o ysgolion heb ystafelloedd bwyta digon mawr i'r disgyblion
- camau gweithredu penodol y gwasanaeth wrth gyflawni'r swyddogaeth arlwyd heb ddefnyddio llawer o garbon, a heriau yn y dyfodol wrth wella cyfraddau ailgylchu ymysg disgyblion, swydd newydd i hyrwyddo newid ymddygiad, a thrafodaethau ynglŷn â'r posibilrwydd o gael llai o gig coch ar fwydleni, a oedd yn bwnc llosg.

Pwysleisiodd y Cynghorydd Hilditch-Roberts ymrwymiad y gwasanaeth i leihau plastig untro a charbon er gwaethaf yr heriau a gododd, a'r cynnydd a wnaed mewn nifer o feisydd. Cyfeiriodd eto at effaith ariannol drom y camau gweithredu a nodwyd yn yr adroddiad - £220,000 y flwyddyn wrth roi'r gorau i werthu diodydd mewn ysgolion uwchradd, a £197,000 y flwyddyn wrth werthu diodydd wedi'u tywallt i gwpanau y gellid eu hailanddefnyddio. Byddai'n rhaid gwneud iawn am y diffyg hwn drwy gynyddu'r cymhorthdal refeniw, codi prisiau prydau ysgol neu drosglwyddo'r costau i'r ysgolion. Byddai darparu prydau ysgol am ddim i holl ddisgyblion ysgolion cynradd hefyd yn cynyddu ôl troed carbon y gwasanaeth. Cadarnhawyd y cai pob ysgol ei thrin yn gyfartal o dan y dull ariannu presennol, ac oni ddymunai ysgol unigol fabwysiadu dull gwahanol (a gwneud iawn am unrhyw ddiffyg yn y gyllideb) byddai'r dull cyson hwnnw'n aros yn ei le.

Cyfeiriodd y Cynghorydd Brian Jones at waith a wnaed yn y gorffennol gyda'r nod o leihau plastig untro a phwysleisiodd fod angen i gyllidebau ariannol fod yn gyson â'r blaenoriaethau newid hinsawdd, a bod angen dod o hyd i ffyrdd dyfeisgar o fynd i'r afael â'r problemau a godai. Croesawodd gyfranogiad y ddau fyfyrwr o Ysgol Dinas Brân a'r gwaith oedd yn mynd rhagddo ar y cyd ag ysgolion ac eraill wrth geisio dod o hyd i ddulliau dyfeisgar o symud cynlluniau rhag newid hinsawdd ymlaen.

Gwahoddodd y Cadeirydd y myfyrwyr o Ysgol Dinas Brân i ofyn cwestiynau, a gan gyfeirio at Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a chaffael cynaliadwy fe holont pam nad oedd y gwasanaeth yn defnyddio pethau gwell na nwyddau plastig untro yn unol â'r Ddeddf, a faint o wastraff ychwanegol a gynhyrchwyd drwy ddarparu plastig untro wrth fodloni'r galw gan fyfyrwyr. Holodd y myfyrwyr hefyd ynghylch gwir gostau defnyddio plastig o gymharu â deunyddiau amgen ecogyfeillgar, a heriont y cyfeiriad ym mharagraff 10.2 o'r adroddiad ynglŷn ag awydd ysgolion i newid, ar sail ymrwymiad parhaus y Cyngorau Ysgol. Mewn ymateb bu i'r Aelodau Arweiniol a swyddogion –

- esbonio'r graddfeydd amser llwm ar gyfer gweini prydau bwyd yn yr wyth ysgol uwchradd ynghyd â'r prinder lle a oedd yn cael effaith arwyddocaol ar y modd y darperid y gwasanaeth, gan hefyd geisio bodloni hoffterau'r disgyblion a sicrhau bod y gwasanaeth yn ariannol hyfwy
- ymhelaethu ynghylch y camau a gymerwyd i ddefnyddio llai o ddeunydd pecynnau plastig untro ar frechdanau a phasta, a'r heriau o ddefnyddio cyllyll a ffyrc dur a phlatiau gan ystyried fod amser yn gyfng a bod dim digon o le mewn rhai ysgolion, yn ogystal â'r ffaith nad oedd rhai disgyblion yn dychwelyd eu cyllyll a ffyrc ar bob achlysur a bod hynny'n creu costau, a bod deunyddiau amgen fel bambŵ yn llai fforddiadwy i ddisgyblion
- amrywiai swm y gwastraff o un ysgol i'r llall, ac nid oedd rhai disgyblion yn ailgylchu unrhyw blastig untro; ni châi llestri ac ati eu dychwelyd bob tro ac weithiau roedd disgyblion yn eu taflu (ar y llawr ar brydiau), ac nid oedd hynny o fewn rheolaeth y gwasanaeth. Roedd angen addysgu disgyblion a newid ymddygiad yn hynny o beth er mwyn sicrhau y cai'r gwastraff a gynhyrchid wrth ddarparu'r gwasanaeth ei waredu yn y ffordd orau. Sicrhawyd cylld i ariannu swydd newydd i hyrwyddo newid ymddygiad a byddai gweithio â'r gwasanaeth arlwo ac ysgolion yn cael blaenoriaeth

- esboniodd fod paragraff 10.2 yn cyfeirio at ansicrwydd a oedd gan ysgolion awydd cyson/ar y cyd i newid i ddull newydd, a gododd yn sgil trafodaeth gyffredinol mewn cyfarfod penaethiaid clwstwr ynglŷn â gwerthu diodydd. Roedd penaethiaid wedi mynegi pryderon ynglŷn â rhoi'r gorau i werthu sudd ffrwythau (gan ystyried y buddion iechyd) a defnyddio caniau yn lle plastig (gan ystyried nad oedd modd eu cau ar ôl eu hagor a bod damweiniau'n gallu digwydd â chaniau wedi rhwygo ar gae'r ysgol). Bu Ysgol Glan Clwyd yn awyddus i gynnal yr arbrawf gwerthu diodydd ond pan gyflwynwyd y drefn newydd ni ddymunai'r rhan helaeth o ddisgyblion gymryd rhan
- cydnabuwyd mai gwerthu diodydd mewn ysgolion oedd y broblem fwyaf i'r gwasanaeth o ran plastig untro, ac er mai'r ffordd symlaf o fynd i'r afael â hynny oedd rhoi'r gorau i werthu diodydd mewn ysgolion, byddai goblygiadau mawr yn deillio o gymryd y cam hwnnw, nid yn unig oherwydd y diffyg yn y gyllideb y byddai'n rhaid gwneud iawn amdano, ond hefyd yng nghyd-destun iechyd a ffactorau eraill sydd efallai'n anhysbys, ac roedd angen trafod y mater yn wleidyddol ac ymgynghori â'r holl ysgolion er mwyn dod i gytundeb ynglŷn â'r ffordd orau ymlaen
- wrth ehangu'r gwasanaeth er mwyn bodloni'r gofynion i ddarparu prydau ysgol am ddim i'r holl ddisgyblion cynradd byddai'n anorfod y byddai ôl troed carbon y gwasanaeth yn tyfu hefyd, ac roedd hynny'n her sylweddol.

Yn ystod trafodaeth drylwyr bu'r aelodau'n craffu ar yr adroddiad yn fanwl a chawsant gyfle i ofyn cwestiynau a thrafod amryw agweddau ar yr adroddiad â'r Aelodau Arweiniol a'r swyddogion. Rhoes y Cadeirydd ganiatâd hefyd i fyfyrwyr Ysgol Dinas Brân ac eraill nad oeddent yn aelodau o'r Pwyllgor ofyn cwestiynau dilynol. Cydnabu'r Pwyllgor yr heriau wrth geisio cydbwys o anghenion y gwasanaeth a'r ddarpariaeth prydau ysgol â blaenoriaethau yng nghyd-destun yr hinsawdd a'r ecoleg, yn enwedig felly'r goblygiadau ariannol a'r angen i newid ymddygiad er mwyn cyflawni'r uchelgeisiau hynny.

Bu'r drafodaeth yn canolbwytio'n bennaf ar y materion canlynol –

- yn ddelfrydol dylid defnyddio cyllyll a ffyrc dur ond roedd cyfyngiadau ar ddarparu'r gwasanaeth oherwydd prinder lle, diffyg cyfleusterau a chadeiriau mewn ysgolion, ynghyd â hyd yr amser cinio a'r ffaith bod miloedd o gyllyll a ffyrc dur yn mynd ar goll bob blwyddyn, gan gynnwys rhai a daflwyd yn amhriodol; er y byddai modd defnyddio cyllyll a ffyrc bambŵ roedd y rheiny'n llawer drutach na rhai plastig gyda phob cyllell a fforc yn costio tua 10-15c yn fwy, a byddai'n rhaid trosglwyddo'r gost i'r cwsmeriaid
- roedd gobaith y gallai'r Cyngor wneud mwy yn y dyfodol wrth gydweithio ag ysgolion i wella ymddygiad, gyda'r nod o sicrhau y cā'i'r holl ddeunydd a gynhyrchid o brydau ysgol ei ailgylchu, ac er mwyn mynd i'r afael â phroblemau sbwriel
- roedd dull ariannu'r gwasanaeth arlwo'o'n seiliedig ar yr holl ysgolion gyda'i gilydd ac felly byddai newid y drefn mewn un ysgol yn cael effaith ariannol ar bob un o'r lleiill; pe byddai un ysgol yn rhoi'r gorau i werthu diodydd, er enghraifft, byddai'n rhaid rhannu'r diffyg yn y gyllideb yn gyfartal ymysg yr holl ysgolion, ac felly byddai angen i'r holl ysgolion gytuno cyn cyflwyno dull o'r fath
- bu gobaith y byddai'r arbrawf gwerthu diodydd yn Ysgol Glan Clwyd yn llwyddo ac y byddai modd ei gyflwyno ymhob ysgol uwchradd, ond yn anffodus ni fu'r arbrawf yn llwyddiant ac fe greodd broblemau eraill

- rhoddwyd sicrwydd fod gan bob ysgol awydd i geisio mynd i'r afael â phlastig untro a lleihau carbon ac er bod y gwasanaeth wedi gwneud cynnydd yn hynny o beth mewn meysydd fel pecynnau a gwaredu gwastraff, roedd yr heriau mewn ysgolion yn anodd eu goresgyn mewn gwirionedd, ac roedd hi'n anodd dod dros goblygiadau ariannol y newidiadau hynny
- cafwyd rhywfaint o drafodaeth ynglŷn â'r sefyllfa genedlaethol, gan ystyried fod newid hinsawdd yn bwnc byd-eang, a holwyd a ddylai'r Cyngor wneud cais i Lywodraeth Cymru weithio ag awdurdodau lleol ledled Cymru a darparu'r cyllid angenrheidiol i gyflwyno newid sylweddol, yn enwedig gan ystyried yr heriau ariannol yr oedd llywodraeth leol eisoes yn eu hwynebu a'r gwasgfeydd ar ysgolion a gwasanaethau eraill. Cynigiodd y Cadeirydd y byddai cysylltu â Llywodraeth Cymru'n ffordd o symud y mater yn ei flaen.
- roedd y rhan helaeth o ysgolion yn gweini prydau bwyd i wahanol ddisgyblion ar adegau gwahanol, ac o ganlyniad i Covid-19 wedi defnyddio rhannau eraill o'r ysgol heblaw am y ffreutur, a oedd wedi bod yn her barhaus
- diystyrwyd cyflwyno blaendal ar gyfer cyllyll a ffyrc ailddefnyddadwy a chynwysyddion diodydd, oherwydd y gwaith gweinyddol a fyddai'n deillio o hynny a'r perygl o draws-heintio
- nid oedd rhai ysgolion yn caniatáu caniau ac ni fyddai newid o gynwysyddion plastig untro i ganiau'n ddelfrydol beth bynnag, gan mai cynwysyddion untro oedd y rheiny hefyd; nid oedd codi arwyddion ac ati i nacáu taflu sbwriel yn atal y broblem o reidrwydd
- esboniwyd fod angen cydymffurfio â chanllawiau Llywodraeth Cymru ynglŷn â bwyd a maeth, a bod diffyg cyfleusterau a phrinder lle i hunanweini bwyd ynghyd â pheryglon traws-heintio wrth ddefnyddio cynwysyddion ailddefnyddadwy, a chadarnhawyd na fu unrhyw wahaniaeth yn yr incwm a gynhyrchwyd wrth werthu diod ar ôl rhoi'r gorau i ddefnyddio'r ffynhonnau dŵr yn yr ysgolion
- canfu gwaith ymchwil y dylai rheolwyr arlwoyo sy'n ceisio lleihau allyriadau carbon fod yn ystyried mabwysiadu dulliau gwaredu gwastraff nad ydynt yn defnyddio llawer o garbon yn ogystal â gweini llai o gig coch - byddai'n rhaid cael trafodaeth wleidyddol am y cig gan y byddai hynny'n benderfyniad arwyddocaol i'r sir
- rhoddwyd sicrwydd y cymerwyd camau i leihau plastig untro a bod cynnydd wedi'i wneud, a chytunwyd y gallai newidiadau bach a graddol wneud gwahaniaeth mawr pe byddai pawb yn ymdrechu ar y cyd
- roedd dull ariannu cyfredol y gwasanaeth yn seiliedig ar y system yn ei chyfarwydd ac yn trin pob ysgol yn gyfartal beth bynnag ei maint, a phe dymunai Ysgol Dinas Brân fabwysiadu dull gweithredu gwahanol a'i bod yn barod i wneud iawn am y diffyg yn y gyllideb, roedd gan yr ysgol hawl i wneud hynny a byddai'r Cyngor yn cynnig pob cymorth y gallai yn hynny o beth.

Siomwyd y Cyngorydd Graham Timms o glywed ymateb y Pwyllgor ynglŷn â gofyn i Lywodraeth Cymru arwain ar y mater, a dywedodd y dylai'r Cyngor fod yn mynd i'r afael â'r sefyllfa. Holodd a wnaed unrhyw waith i ddatblygu a phennu costau gwasanaeth a fyddai'n cael gwaredu â phlastig untro ac yn lleihau carbon, wedi'i ariannu a'i weithredu gan y Cyngor, ynghyd â gwaith i addysgu plant ynglŷn â'r ymddygiad gorau. Rhybuddiodd y Cyngorydd Hilditch-Roberts rhag Ilunio cynllun gwasanaeth am y tro, gan ystyried nad oedd hi'n hysbys beth fyddai goblygiadau'r gofyn i ddarparu prydau ysgol am ddim i'r holl ddisgyblion cynradd yn y dyfodol, ac roedd wedi nodi bod yr adroddiad yn ymdrin â'r sefyllfa fel yr oedd hi ac yn amodol ar elfennau ansicr yn y dyfodol fel ailstrwythuro posib a buddsoddiadau. Cydnabu

myfyrwyr Ysgol Dinas Brân hefyd y sefyllfa ariannol oedd ohoni, ond gan bwysleisio fod newid hinsawdd hefyd yn sefyllfa'r oedd angen mynd i'r afael â hi. Awgrymodd y Cadeirydd y gallai argymhelliaid y Pwyllgor i geisio cymorth gan Lywodraeth Cymru gynnwys yr arbrawf gwerthu diodydd yn Ysgol Glan Clwyd fel enghraifft o'r anawsterau a wynebwyd, ac awgrymodd y gallai Ysgol Dinas Brân ddymuno cysylltu â Llywodraeth Cymru eu hunain er mwyn mynegi eu siom ynglŷn â phrinder cyllid i symud pethau yn eu blaenau.

Er nad oedd atebion yn bresennol ar gyfer datrys y problemau a godwyd, cadarnhaodd Pennaeth y Gwasanaeth fod yno ymrwymiad i ddal ati. Gan ystyried y gofynion newydd i ddarparu prydau ysgol am ddim roedd angen i'r gwasanaeth roi blaenorïaeth i gyflawni'r gwaith hwnnw yn y deunaw mis nesaf, ac er y gallai gymryd mwy o amser na hynny i gyflawni nodau'r gwasanaeth i leihau carbon a phlastig untro, rhoddwyd sicrwydd fod pawb yn ymrwymo i ddatrys y broblem. Wrth ddod â'r drafodaeth i ben ailgyflwynodd y Cadeirydd ei gynnig, a eiliwyd gan y Cyngropydd Ellie Chard, ac ar sail pleidlais bu i'r Pwyllgor –

BENDERFYNU, yn amodol ar y sylwadau a phryderon uchod, i ofyn i'r Cabinet ysgrifennu at Lywodraeth Cymru ar ran y Cyngor gan ofyn iddo –

- (a) *weithio gydag awdurdodau lleol ledled Cymru mewn ymdrech i leihau a rhoi terfyn ar ddefnyddio plastig untro a nwyddau na ellid eu hailgylchu wrth gyflenwi prydau ysgol, eu paratoi a'u gweini, a*
- (b) *darparu adnoddau ariannol digonol i'r holl awdurdodau lleol fel y gallant gyflawni'r amcanion uchod, hwyluso cynlluniau lleihau carbon yn y Gwasanaethau Arlwyd Ysgolion tra'n sicrhau y gellid darparu gwasanaeth prydau ysgol cynaliadwy.*

Diolchodd y Cadeirydd i fyfyrwyr Ysgol Dinas Brân am eu cyfraniad a'u cwestiynau heriol, a hefyd i'r holl aelodau am eu cyfraniad hwythau i'r drafodaeth, yn enwedig felly'r Cyngropydd Graham Timms, ac i'r swyddogion am ddod â'r adroddiad gerbron y Pwyllgor ac ateb cwestiynau yn ei gylch.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Yn adrodd i'r	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod	15 Mawrth 2022
Aelod Arweiniol/Swyddog	Y Cynghorydd Hugh Evans OBE, Arweinydd y Cyngor a'r Aelod Arweiniol dros yr Economi a Llywodraethu Corfforaethol
Cyngor ac	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill, Dirprwy Arweinydd y Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol
Awdur yr adroddiad	Russell Vaughan
Teitl	ADEILADAU'R FRENHINES CAM 1 – DYFARNU CONTRACT ADEILADUA

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yma'n ymwneud ag ail gam y broses o ddyfarnu contract i adeiladu datblygiad Adeiladau'r Frenhines yn y Rhyl.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Ceisio cymeradwyaeth y Cabinet i ddyfarnu contract i Gontactwr a ffafrir drwy Benderfyniad Dirprwyedig.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Cabinet yn dirprwyo awdurdod i ddyfarnu Contract i adeiladu Cam I datblygiad Adeiladau'r Frenhines i'r Contract a ffafrir i'r Prif Weithredwr, mewn ymgynghoriad â Swyddog Adran 151, Swyddog Monitro ac Aelodau Arweiniol ar ddiwedd y cam dylunio manwl gan gymryd bod cynllun costau o fewn fforddiadwyedd y gwaith;
- 3.2. Bod y Cabinet yn cymeradwyo gweithredu'r Penderfyniad Dirprwyedig ar unwaith oherwydd y brys i ddyfarnu Contract er mwyn galluogi i'r gwaith gychwyn ar y safle mor fuan â phosibl i gyrraedd dyddiadau cau cyllid grant; a

- 3.3. Bod y Cabinet yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 1) fel rhan o'i ystyriaethau.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1 Ym mis Mawrth 2019, caffaeedd Cyngor Sir Ddinbych (CSDd) nifer o adeiladau cyfagos yng nghanol tref y Rhyl, sy'n wynebu glan y môr, a elwir gyda'i gilydd yn Adeiladau'r Frenhines. Roedd yr adeiladau mewn cyflwr adfeiliadol, a'r lloriau uchaf ddim yn cael eu defnyddio (mae'r adeiladau ar lan y môr yn bedwar llawr) a gwagleoedd sylweddol ar y llawr gwaelod. Tuag at ddiwedd 2020, fe luniodd y Cyngor gynlluniau uchelgeisiol ar gyfer datblygiad mewn camau, gyda defnydd cymysg ar y safle. Mae'r holl adeiladau heblaw am Siambrau'r Frenhines sy'n wynebu Heol Sussex bellach wedi cael eu dymchwel a rhoddwyd caniatâd cynllunio llawn ar gyfer Cam 1 a chaniatâd amlinellol ar gyfer camau dilynol yn y Pwyllgor Cynllunio ym mis Medi 2021.
- 4.2 Ym mis Ebrill 2021, cymeradwyodd y Cabinet y strategaeth gaffael i gyflawni Cam 1 o ddatblygiad Adeiladau'r Frenhines. Roedd hyn er mwyn penodi contractwr ar broses dau gam drwy Lot 3 fframwaith Partneriaeth Adeiladu Gogledd Cymru. Wynne Construction oedd yn llwyddiannus yn y cam cyntaf a chawsant eu penodi i ddatblygu'r cynllun o fod wedi cael caniatâd cynllunio drwedd i ddylunio manwl i adeiladu. Yn fuan, fe fyddwn ni'n cyrraedd y cam pan fyddwn wedi derbyn Cynigion Contractwr a chytuno arnynt, ac mewn sefyllfa i roi'r contract adeiladu i Wynne Construction i gyflwyno Cam 1 y datblygiad.
- 4.3 Ar ôl sicrhau'r gyllideb sydd ei hangen i gyflawni Cam 1 y prosiect, mae camau terfynol y gwaith dylunio manwl yn cael eu cyflawni gan gynnwys paratoi CPau a manylion y contractau yn barod ar gyfer adeiladu, sydd i ddechrau yng nghanol / diwedd Ebrill. Gan y bydd dyfarnu'r contract adeiladu yn digwydd ar ôl cyfarfod olaf Cabinet y Cyngor hwn, mae angen cymeradwyaeth i ddyfarnu'r contract drwy Benderfyniad Dirprwyol er mwyn sicrhau bod terfynau amser tynn cyflawni'r prosiect yn cael eu diwallu. Mae angen cyflawni'r holl allbynnau a bod yr arian wedi'i dynnu i lawr erbyn 28 Chwefror 2023 neu bydd yn rhaid i ni ad-dalu dros £5.5m o gyllid grant a gafwyd neu y mae cynigion wedi'u cyflwyno ar eu cyfer eisoes.
- 4.4 Er mwyn sicrhau y gall y gwaith adeiladu gychwyn ar amser yn unol â'r dyddiadau cau a osodwyd gan y cyrff ariannu, mae angen i'r prif gontactwyr allu gosod archebion ymlaen llaw ar gyfer rhai eitemau sydd yn cymryd amser hir i gyrraedd. Mae'r rhain ar

gyfer gwaith dur, ac ar gyfer is-gontractwyr pyst arbenigol a gwaith tir. Bydd cost y rhain tua £500,000 a bydd angen i'r Cyngor warantu'r costau hyn nes bod contract ffurfiol yn ei le, a bydd hyn yn galluogi i'r rhaglen adeiladu bresennol gael ei chynnal.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd y penderfyniad yn cyfrannu at ddarparu'r Flaenoriaeth Gorfforaethol i ddarparu amgylchedd deniadol ac wedi'i amddiffyn, sy'n cefnogi llesiant a ffyniant economaidd drwy;

- dynnu adeiladu rhannol adfeiledig yng nghanol y dref a dychwelyd defnydd i'r safle lle maent yn sefyll ar hyn o bryd;
- darparu eiddo a fydd yn galluogi arallgyfeirio defnydd cymysg yng nghanol y dref, gan roi dyfodol economaidd hyfwy a chynaliadwy iddo;
- rhoi cyfleoedd ar gyfer twf busnes a chyflogaeth newydd;
- darparu datblygiad o ansawdd a fydd yn ysgogi'r sector preifat i ymgymryd â rhagor o fuddsoddiad; a
- chynyddu bioamrywiaeth mewn lleoliad trefol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Cost amcangyfrifedig presennol i gyflwyno Cam 1 yw 12,622,261, fel y nodir yn Atodiad 2 ond dylid nodi bod hyn hefyd yn cynnwys costau a fydd yn galluogi, ac yn lleihau costau i gyflawni camau dilynol. Mae hyn yn cynnwys eitemau megis caffael, cael gwared ag asbestos, dymchwel a gwaith tir ar gyfer y safle cyfan rydyn ni'n berchen arno, a chyflawni Cam 1.

Mae'r cyllid a gafwyd hyd yma o sawl ffynhonnell wedi'i ddangos yn y tabl isod:

Ffynhonnell ariannu	Swm
Cynllun Cyfalaf Sir Ddinbych	£4,900,000
Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop	£3,350,000
Llywodraeth Cymru - Arian Cyfatebol a Dargedir	£2,500,000
Llywodraeth Cymru – Cronfa Trawsnewid Trefi	£809,261
Llywodraeth Cymru - Grant Ysgogiad Economaidd	£811,000

Cyllideb Refeniw Asbestos Sir Ddinbych	£252,000
CYFANSWM	£12,622,261

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Prif gasgliadau'r asesiad yw y bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar bob un o'r nodau lles, trwy ddarparu datblygiad carbon isel, sy'n gwbl hygrych, a fydd yn gwella cyfathrebu a'r isadeiledd cludiant mewn lleoliad a fydd yn galluogi preswylwyr i gael gafael ar ystod ehangach o wasanaethau ar droed, neu drwy fynd ar feiciau. Bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar yr economi drwy wella bywiogrwydd canol y dref, a chynyddu ymwybyddiaeth o gyfleoedd cyflogaeth yn y sectorau adeiladu a hamdden. Bydd yn gwella pa mor atyniadol yw'r ardal drwy gael gwared ag eiddo adfeiliadol a gwella diogelwch cymunedol.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Briffio'r Cabinet - mae sawl diweddariad wedi'i roi i Briffio'r Cabinet drwy gydol oes y prosiect, roedd y rhai mwyaf diweddarafr a 7 Chwefror a 7 Mawrth 2022.

Grŵp Rheoli Asedau – Wedi cymeradwyo adroddiad i fwrw ymlaen gyda'r cytundeb amodol i brynu'r safle fesul cam.

Grŵp Ardal Aelodau'r Rhyl - wedi cefnogi'r ymagwedd a fabwysiadwyd gan y Cyngor o ran caffael yr eiddo ar 19 Mawrth 2018. Cafwyd cefnogaeth bellach ganddynt yn eu cyfarfod ar 22/10/2018 a 08/04/2019. Cynhaliwyd cyfarfodydd WebEx arbennig ar 23 Mehefin a 6 Gorffennaf i roi'r wybodaeth ddiweddarafr i Aelodau ar y cynigion diweddarafr, y gwaith dymchwel a'r terfynau amser, ynghyd â chyfarfod arall a gynhaliwyd ym mis Medi 2020. Mae'r wybodaeth ddiweddarafr wedi'i chyflwyno i'r Grŵp Ardal Aelodau ym mis Gorffennaf a mis Tachwedd 2021, ynghyd â mis Chwefror 2022.

Grŵp Buddsoddi Strategol – Ymgynghorwyd â'r GBS ar y cynnig ar 30 Hydref 2018, ac fe wnaethant argymhell ei gymeradwyaeth i fwrw iddi, yn amodol ar sylwadau ac amodau a geir yn natganiad y Prif Swyddog Cyllid. Cynhaliwyd GBS arbennig ar 9 Medi 2020 ac maent yn cefnogi'r cynllun ar yr amod bod Grŵp Ardal Aelodau y Rhyl hefyd yn ei gefnogi.

Datblygiad Busnes ac Economaidd – Ymgynghorwyd â nhw drwy gydol y trafodaethau ac maent yn gwbl gefnogol o'r pryniant. Dyma'r prif safle sydd ei angen er mwyn cyflwyno Uwchgynllun Canol Tref y Rhyl a bydd y tîm yn parhau i fod yn rhan o'r broses i'w roi ar waith.

Bwrdd Prosiect Adeiladau'r Frenhines - sefydlwyd Bwrdd Prosiect newydd ym mis Ebrill 2021 i oruchwyllo a symud ymlaen â datblygiad ar y safle. Ymhlieth yr aelodau ceir cynrychiolaeth lefel uwch o Gyngor Sir Ddinbych a Llywodraeth Cymru ac maent wedi cyfarfod yn fisol ers y cyfarfod cyntaf ar 14 Ebrill 2021.

Cyrff ariannu- mae swyddogion yn parhau i gyfarfod â swyddogion Llywodraeth Cymru bob pythefnos ac maent wedi cynnal nifer o gyfarfodydd gyda Llywodraeth Cymru a Swyddfa Cyllid Ewropeidd Cymru drwy gydol y gwaith er mwyn sicrhau eu bod yn derbyn y wybodaeth ddiweddaraf am y cynllun a rhoi hyder iddynt ac i geisio cyllid ychwanegol pan fo ar gael.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Fel y nodwyd mewn mannau eraill, bydd unrhyw fethiant i gyflawni'r prosiect yma o fewn y terfynau amser diffiniedig yn debygol o gynnwys adfachu grantiau sylweddol. Mae hi hefyd yn amlwg y bydd y prosiect yn parhau i ddarparu buddion adfywio sylweddol a fydd yn arwain at ragor o fuddsoddiad gofeithio. Bydd yr ased sy'n deillio o'r prosiect hefyd yn parhau i fod yn eiddo i CSDd. Felly, cymeradwyodd y Cabinet Achos Busnes diwygiedig ar 15 Chwefror oedd yn cynnwys cyllid ychwanegol. Bydd caffael contractwr ar gyfer y cam adeiladu yn helpu i sicrhau bod y prosiect allweddol hwn yn parhau ar y trywydd iawn a'i fod yn lleihau peryglon y prosiect i adfachu grantiau, ac felly mae'r holl argymhellion yn cael eu cefnogi.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Y risgiau allweddol yw:

10.2 Oni cheir penderfyniad i gymeradwyo Contract i'r Contractwr a ffafrir drwy Benderfyniad Dirprwyedig, yna ni ellir darparu'r prosiect fel y cynlluniwyd. Byddai hyn yn golygu na fyddai'r Cyngor Sir yn cyflawni'n allbynnau a gytunwyd gyda'r cynnig ar gyfer cyllid grant ac ni fyddai'r Cyngor Sir yn derbyn £3.350m o grant Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop a glustnodwyd i'r prosiect. Mae risg hefyd y bydd rhywfaint neu'r holl gyllid a ddyrannwyd o ffrydiau cyllid eraill Llywodraeth Cymru yn cael eu hadfachu hefyd.

10.3 Os nad yw'r gost i'r prif contractwr am osod archebion ar gyfer eitemau y mae disgwyl hir amdanynt yn cael ei warantu gan y Cyngor Sir, yna ni fyddai modd cyflawni'r deilliannau sydd eu hangen erbyn y terfynau amser a osodwyd gan y cyrff ariannu.

10.4 Os ceir cymeradwyaeth ar gyfer yr argymhellion yng nghyfarfod heddiw, bydd hyn yn rhoi digon o amser i ni ddarparu'r cynllun a manteision cysylltiedig o fewn terfynau amser a osodwyd gan y cyrff ariannu.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

Adran 111 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972

Queen's Buildings Rhyl- Phase 1: Well-being Impact Assessment Report

This report summarises the likely impact of the proposal on the social, economic, environmental and cultural well-being of Denbighshire, Wales and the world.

Assessment Number: 215

Brief description: Acquisition and redevelopment of land and buildings in Rhyl town centre to accommodate a mixed leisure and retail development

Date Completed: 31/01/2022 13:48:13 Version: 5

Completed by: Russell Vaughan

Responsible Service: Facilities, Assets & Housing

Localities affected by the proposal: Rhyl,

Who will be affected by the proposal? Existing tenants within the buildings acquired

Was this impact assessment completed as a group? No

Summary and Conclusion

Before we look in detail at the contribution and impact of the proposal, it is important to consider how the proposal is applying the sustainable development principle. This means that we must act "in a manner which seeks to ensure that the needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs."

Score for the sustainability of the approach

3 out of 4 stars

Actual score : 33 / 36.

Summary for each Sustainable Development principle

Long term

This site has for decades been an eyesore in a very prominent area of the Town Centre, suffering years of neglect. All buildings have been demolished apart from the Queens Chambers on Sussex St which will be retained and refurbished as a key entrance from the high street into the development. Given the interest and memories of the site, a decision was made to keep the name of Queen's within the new development

Prevention

Developing a space that will contribute to the wider plans to reduce deprivation in Rhyl and promote regeneration. This is a key site in the objectives of the Town Centre masterplan and vision.

Integration

We are ensuring that there is a coordinated approach to the delivery of the corporate plan with the involvement of a variety of internal departments including Housing, EBD and Finance.

Collaboration

The Queens Buildings is a phased development which went through a pre-application consultation and Planning process. Phase 1 which we are currently delivering is being delivered by ourselves, with advise from NW Police, Biodiversity Officer etc., but the future phases will all need to be

delivered in collaboration with the College, NHS and Housing Association to name but a few.

Involvement

The people most heavily involved in the development were those local businesses who were within the properties we purchased. We tried our best to support these businesses with whatever they felt was best, which actually cost us more time, effort and cost. This includes helping some smaller businesses set up from home, a few of them relocating together elsewhere in the town or ceasing trading all together.

Summary of impact

Well-being Goals	Overall Impact
<u>A prosperous Denbighshire</u>	Positive
<u>A resilient Denbighshire</u>	Positive
<u>A healthier Denbighshire</u>	Positive
<u>A more equal Denbighshire</u>	Positive
<u>A Denbighshire of cohesive communities</u>	Positive
<u>A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language</u>	Positive
<u>A globally responsible Denbighshire</u>	Positive

Main conclusions

The main conclusions of the assessment are that the proposal will have a positive impact on all of the well being goals through the provision of a low carbon, fully accessible development which will improve communications and transport infrastructure in a location which will enable residents to access a

Queen's Buildings Rhyl- Phase 1

wider range of services on foot or by cycling, it will have a positive impact on the economy by improving the vitality of the town centre and increasing awareness of employment opportunities in the construction and leisure sectors, and it will improve the attractiveness of the area by removing dereliction and improving community safety.

The likely impact on Denbighshire, Wales and the world.

A prosperous Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The overall impact of the proposal is positive for the "prosperous Denbighshire" well being goal because poorly insulated buildings will be replaced with energy efficient new builds thereby contributing to a low carbon society, it will support economic development by increasing footfall in the town centre and as a consequence the viability of adjacent businesses, it will provide raise skill levels through the provision of work tasters in the growing construction and leisure sectors, and it will improve infrastructure by increasing WiFi coverage and will encourage the use of local transport links.

Further actions required

Aiming to try and utilise local contractors wherever possible. The project utilised Sell2Wales for the demolition phase and the North Wales Construction Partnership for the delivery of Phase 1.

Positive impacts identified:

A low carbon society

The proposal will contribute to a low carbon society by replacing poorly insulated buildings with solid wall construction with new energy efficient buildings constructed to the BREEAM Very Good standard.

Quality communications, infrastructure and transport

The proposal will improve communications infrastructure through the provision of Wi-Fi coverage by the tenant businesses to the open space which will be created in the development.

Economic development

Queen's Buildings Rhyl- Phase 1

The proposal will contribute to the vitality of Rhyl town centre by providing premises suited for occupation by businesses which will act as key attractors which will increase footfall and improve the viability of town centre businesses generally.

Quality skills for the long term

The proposal will provide quality skills for the long term by offering work tasters during the demolition and construction phase and subsequently with the tenant businesses once they are in occupation in conjunction with Working Denbighshire.

Quality jobs for the long term

The proposal will improve employment opportunities for the long term by providing accommodation for businesses operating in the leisure sector which is experiencing phenomenal growth locally.

Childcare

[TEXT HERE]

Negative impacts identified:

A low carbon society

The demolition and construction will inevitably lead to an increase in carbon use during the process

Quality communications, infrastructure and transport

No parking will be included on the site as the team believe there is already ample parking and public transport in close proximity. This includes the 500 space Central car park, bus and train stations.

Economic development

[TEXT HERE]

Quality skills for the long term

[TEXT HERE]

Quality jobs for the long term

[TEXT HERE]

Childcare

[TEXT HERE]

A resilient Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The overall impact of the proposal for the "resilient Denbighshire" well being goal will be positive because biodiversity in the urban environment will be improved through the introduction of soft landscaping to a built up area, the waste generated by the site as a whole will be reduced by decreasing the density of development, and fuel consumption will be reduced by providing facilities which local residents will be able to access without having to travel out of county. The raising of the building will help protect it from potential future flooding by making it floor proof rather than flood resilient.

Further actions required

The potential negative impact arising from the greater use of vehicles fuelled by hydrocarbons can be mitigated by making provision for the future installation of charging points for electric vehicles in nearby car parks and encouraging the use of the good local public transport links.

Positive impacts identified:

Biodiversity and the natural environment

During the design of Phase 1, consideration will be given to include elements that could enhance the biodiversity such as swift boxes and the trees/landscaping we use.

Biodiversity in the built environment

The proposal will improve biodiversity in the built environment by including soft landscaping in the public space in what has hitherto been a completely developed urban area.

Reducing waste, reusing and recycling

The proposal will reduce the production of waste from the site through the construction of a replacement development with a reduced amount of floor space accommodating businesses which will generate less waste. Surplus materials that would usually be removed from site will be kept for the Phase 1 development.

Reduced energy/fuel consumption

The proposal will reduce fuel consumption by accommodating key attractor businesses in the county which will obviate the need for residents to travel outside the county to access the services which they offer.

People's awareness of the environment and biodiversity

[TEXT HERE]

Flood risk management

Following guidance from NRW we will be complying with the Planning approval in place and raising the building by circa 740mm.

Negative impacts identified:

Biodiversity and the natural environment

[TEXT HERE]

Biodiversity in the built environment

[TEXT HERE]

Reducing waste, reusing and recycling

[TEXT HERE]

Reduced energy/fuel consumption

As we are creating a new offer this may encourage visitors from further afield to visit.

People's awareness of the environment and biodiversity

[TEXT HERE]

Flood risk management

[TEXT HERE]

A healthier Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The overall impact of the proposal for the "healthier Denbighshire" well being goal will be positive because it will encourage health and well being by providing facilities which are within walking or cycling distance for local residents, by providing access to good quality healthy food in the businesses which will be accommodated in the development, and it will encourage greater participation in leisure opportunities by increasing the breadth of the leisure offer available in the town.

Further actions required

Not applicable

Positive impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being

Queen's Buildings Rhyl- Phase 1

The proposal will encourage and support health and well being by enhancing the range of facilities available in the town centre which residents can access by walking or cycling.

Access to good quality, healthy food

The proposal will improve access to good quality, healthy food by providing premises which can accommodate businesses in the hospitality sector which can provide healthy meals for customers.

People's emotional and mental well-being

The proposal will provide a new mixed use facility that local people can easily access in the town centre,

Access to healthcare

[TEXT HERE]

Participation in leisure opportunities

The proposal will encourage greater participation in leisure opportunities by increasing the breadth of the leisure offer available in the town.

Negative impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being

[TEXT HERE]

Access to good quality, healthy food

[TEXT HERE]

People's emotional and mental well-being

[TEXT HERE]

Access to healthcare

[TEXT HERE]

Participation in leisure opportunities

[TEXT HERE]

A more equal Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The proposal will improve the well being of people with protected characteristics by replacing inaccessible buildings by ones which are fully accessible by wheelchair users, and it will tackle poverty by creating jobs in one of the most deprived areas of Wales.

Further actions required

Not applicable

Positive impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation

The proposal will improve the well being of people with protected characteristics by replacing buildings with no lift access to upper storeys with ones which are fully accessible, and by providing dedicated car parking areas for Blue Badge holders close to the development.

People who suffer discrimination or disadvantage

[TEXT HERE]

People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes

The proposal will help to tackle poverty by creating jobs at the heart of THE most deprived Lower

Super Output Areas in Wales and by providing work tasters to help residents to access the jobs available.

Areas affected by socio-economic disadvantage

The proposal will help to tackle poverty by creating jobs at the heart of THE most deprived Lower Super Output Areas in Wales and by providing work tasters to help residents to access the jobs available.

Negative impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation

[TEXT HERE]

People who suffer discrimination or disadvantage

[TEXT HERE]

People affected by socio-economic disadvantage and unequal outcomes

[TEXT HERE]

Areas affected by socio-economic disadvantage

[TEXT HERE]

A Denbighshire of cohesive communities

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The overall impact of the proposal will be positive for the "Denbighshire of cohesive communities"

well being goal because it will improve community safety through the creation of open spaces offering improved security for users, it will encourage community participation by encouraging the engagement of stakeholders in the Planning process for the development, and it will improve the attractiveness of the area by replacing derelict buildings with new builds of contemporary design.

Further actions required

Not applicable

Positive impacts identified:

Safe communities and individuals

The proposal will improve community safety by replacing an area crossed by a network of unlit alleys with brightly lit open spaces covered by CCTV provided by the tenants of the new units.

Community participation and resilience

The proposal will encourage community participation by engaging stakeholders in the pre-application consultation process for the outline Planning application for the development.

The attractiveness of the area

The proposal will help to improve the attractiveness of the area by replacing derelict properties with new buildings of a contemporary design.

Connected communities

The development will have the best broadband available to the area and is ideally positioned in the town centre close to good local transport links and car parks.

Rural resilience

[TEXT HERE]

Negative impacts identified:

Safe communities and individuals

[TEXT HERE]

Community participation and resilience

[TEXT HERE]

The attractiveness of the area

[TEXT HERE]

Connected communities

[TEXT HERE]

Rural resilience

[TEXT HERE]

A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The overall impact of the proposal is positive because it will promote the use of the Welsh language through the use of bilingual signage and advertising materials, and it will help to protect the area's heritage by renovating a building in the Conservation Area. We will also retain the elements that are deemed of interest to the County Museum Curator and potentially make use at Rhyl Library or on site.

Further actions required

Not applicable

Positive impacts identified:

People using Welsh

[TEXT HERE]

Promoting the Welsh language

The proposal will promote the use of the Welsh language through the use of bilingual signage and advertising materials.

Culture and heritage

The proposal will help to protect the heritage of the area through the renovation of the one building on the site which is located in a Conservation Area. We will also look to retain some elements that are deemed of interest to the County Museum Curator and potentially make use at Rhyl Library or on site.

Negative impacts identified:

People using Welsh

[TEXT HERE]

Promoting the Welsh language

[TEXT HERE]

Culture and heritage

[TEXT HERE]

A globally responsible Denbighshire

Overall Impact

Positive

Justification for impact

The proposal will have a positive impact overall because it has the potential to benefit local supply chains by providing procurement opportunities which can be accessed by locally based SMEs

(through Sell2Wales and the North Wales Construction Partnership), and it will help other organisations to achieve their objectives by for example enabling the Welsh Government to deliver its Tackling Poverty Action Plan.

Further actions required

Not applicable

Positive impacts identified:

Local, national, international supply chains

The proposal has the potential to benefit local supply chains by providing procurement opportunities which can be accessed by locally based SMEs.

Human rights

[TEXT HERE]

Broader service provision in the local area or the region

The proposal will help other organisations to achieve their objectives across the region by for example enabling the Welsh Government to deliver its Tackling Poverty Action Plan by supporting regeneration in a seaside town which was a former Communities First area.

Reducing climate change

[TEXT HERE]

Negative impacts identified:

Local, national, international supply chains

[TEXT HERE]

Human rights

[TEXT HERE]

Broader service provision in the local area or the region

[TEXT HERE]

Reducing climate change

[TEXT HERE]

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Financial update

Appendix 2

Element	Budget
Acquisition	£3,022,881
Business Relocation, Extinguishment & Disturbance	£610,000
Asbestos removal - pre-demolition contract	£171,482
H & S/Emergency Works	£29,278
Building Clearance	£80,988
Holding Costs (utilities, rates, etc.)	£35,000
Professional Fees (DCC)	£130,184
Demolition/Construction preparation works	£155,000
Demolition	£1,214,779
Asbestos removal - demolition contract	£798,856
Consultant Fees to point of planning submission (RIBA Stage 3)	£311,068
Consultant Fees - planning to commencement of construction	£270,000
Consultant Fees - construction period	£334,711
Consultant Fees -12 month retention period/snagging	£15,000
Construction of Market Hall/Event Space/Queens Chambers	
Fittings and furnishings	
Utilities	
External Landscaped areas	
Temporary Landscaped areas (future phases)	
Contingency	
Preliminaries	
OHP	
Legal & Marketing	
TOTAL	£12,622,261

Funding source	Total amount
DCC capital 2018/19	£ 500,000
DCC capital 2019/20	£ 900,000
DCC capital 2020/21	£ 500,000
DCC Asbestos revenue budget	£ 252,000
DCC capital (approved 22/09/2020)	£ 1,500,000
DCC capital (approved 15/02/2022)	£ 1,500,000
Welsh Government - Targeted Match Funding	£ 2,500,000
WG Economic Stimulus Grant 2019/20	£ 311,000
WG Economic Stimulus 2020/21	£ 500,000
Welsh Government - ERDF / B4TF	£ 3,350,000
Welsh Government - TRI	£ 809,261
	£ 12,622,261

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad yr adroddiad	15 Mawrth 2022
Aelod Arweiniol / Swyddog	Y Cynghorydd Tony Thomas Aelod Arweiniol Tai a Chymunedau
	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill Aelod Arweiniol Cyllid, Perfformiad ac Asedau Strategol
Awdur yr adroddiad	Mark Dixon
Teitl	Adnewyddu tai teras yn 2–16 Aquarium Street y Rhyl - Dyfarnu Contract

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi'r broses a gynhaliwyd yn ystod yr ymarfer caffael, ac yn argymhell dyfarniad contract er mwyn penodi Prif Gontactwr i adnewyddu tai teras yn 2-16 Aquarium Street, y Rhyl.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Mae angen penderfyniad gan y Cabinet er mwyn galluogi dyfarnu'r contract i Anthony Dever Construction Limited, ar gyfer adnewyddu tai teras yn 2-16 Aquarium Street y Rhyl.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod y Cabinet yn dyfarnu Contract i Anthony Dever Construction Limited, yn unol â'r Adroddiad Argymhelliaid Dyfarniad Contract yn Atodiad 1.

3.2 Bod y Cabinet yn cadarnhau ei fod wedi darllen, deall ac ystyried yr Asesiad o Effaith ar Les (Atodiad 2) fel rhan o'u hystyriaethau.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Yn dilyn penderfyniad gan y Cabinet ar 26 Mawrth, 2019, mae Cyngor Sir Ddinbych yn dymuno penodi Contractwr i adnewyddu tai teras yn 2-16 Aquarium Street y Rhyl.
- 4.2. Cyhoeddwyd hysbysiad o gcontract gyda gwerth o oddeutu £2,148,143.80 ar borth caffael Gwerthwchigymru ar 10 Rhagfyr 2021, gyda dyddiad cau o 19 Ionawr 2022. Yn dilyn sylwadau gan nifer o gynigwyr, cafodd y dyddiad cau ei ymestyn i 21 Ionawr, 2022.
- 4.3. Derbyniwyd pedwar cais am dendr.
- 4.4. Yn dilyn ymarfer gwerthuso gan ddefnyddio methodoleg sgorio gyda phwysoliad o 70% ar gyfer y pris a 30% ar gyfer ansawdd, dewiswyd contractwr. Gellir canfod manylion pellach yn Adroddiad Argymhelliaid Dyfarniad Contract yn Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1. Mae Cynllun Corfforaethol y Cyngor yn cynnwys blaenoriaeth i sicrhau y cefnogir pawb i fyw mewn cartrefi sy'n diwallu eu hanghenion. Mae Thema 2 Strategaeth Tai a Digartrefedd a fabwysiadwyd gan y Cyngor Sir yn ei gyfarfod ar 8 Rhagfyr 2020 yn trafod creu cyflenwad o dai fforddiadwy ac yn cynnwys canlyniad i wella'r cyflenwad o dai fforddiadwy o bob math a deiliadaethau ledled y Sir. Bydd y penderfyniad hwn yn cyfrannu at gyflawni Strategaeth Tai a Digartrefedd y Cynllun Corfforaethol gan alluogi gwaith adeiladu cartrefi fforddiadwy ar gyfer Rhent Canolradd.
- 5.2. Bydd y datblygiad arfaethedig yn cyfrannu tuag at gyflawni'r Strategaeth Newid Hinsawdd ac Ecoleg a fabwysiadwyd gan y Cyngor Sir ar 23 Chwefror, 2021, trwy gynnal gwaith adnewyddu sylweddol i adeiladau presennol y Cyngor er mwyn gweithredu gyda lefelau isel o garbon. Caiff hyn ei gyflawni drwy ddefnyddio pympiau gwres ffynhonnell aer yn y datblygiad.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Cyfanswm y gost ddisgwylledig a gyflwynwyd gan y cynigiwr llwyddiannus oedd £2,641,828.05. Mae hyn o fewn y gyllideb ar gyfer y prosiect yn y Cynllun Busnes Stoc Dai.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Mae prif gasgliadau'r asesiad yn nodi y bydd y cynnig yn cael effaith gadarnhaol ar yr holl nodau lles drwy ddarparu cartrefi newydd sy'n addas ar gyfer pobl â nodweddion a ddiogelir mewn lleoliad a fydd yn eu galluogi i fanteisio ar wasanaethau ar droed neu ar feic a bydd yn lleihau tlodi tanwydd ymysg preswylwyr o ganlyniad i arbed ynni; bydd yn cael effaith gadarnhaol ar yr economi drwy gyfrannu at fywiogrwydd canol tref y Rhyl; bydd yn cynyddu cydlyniant cymunedol drwy wella eiddo adfeiliedig a oedd yn arfer atynnu ymddygiad gwrthgymdeithasol; a bydd yn cael effaith gadarnhaol ar fioamrywiaeth drwy alluogi gwelliannau i gynefinoedd mewn ardal ddinesig yn y Rhyl.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

- 8.1. Mae tîm Caffael adran y Gyfraith, AD a Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor wedi cael eu cynnwys gydol yr ymarfer tendr.
- 8.2. Ardystiodd Grwpiau Ardal Aelodau'r Rhyl egwyddor adnewyddu'r eiddo er mwyn darparu tai fforddiadwy yn ei gyfarfod ar 19 Mawrth, 2018.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Bydd y contract i adnewyddu tai teras yn 2-16 Aquarium Street y Rhyl yn cael ei ariannu o'r Cyfrif Refeniw Tai, ac yn cael ei adeiladu i ragdybiaethau Cynllun Busnes y Stoc Dai. Bydd datblygu'r eiddo yn cyfrannu at amcanion cynllun corfforaethol y Cyngor mewn perthynas â darparu tai fforddiadwy. Cefnogir yr argymhellion.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Y risg o beidio cymryd penderfyniad yn unol â'r argymhellion yw y byddai angen cyflawni'r cynllun drwy gwblhau ailddatblygiad o'r eiddo gan y Cyngor neu drosglwyddo'r berchnogaeth i barti arall. Yn y naill achos, byddai'n cymryd hirach i ddarparu tai teuluol fforddiadwy sydd â galw mawr amdanyst, wrth geisio caniatâd newydd, gyda'r tebygolrwydd y byddai'r datblygiad yn costio mwy oherwydd chwyddiant y sector adeiladu. Ymhellach i hynny, petai perchnogaeth yr eiddo yn cael ei throsglwyddo i barti arall, efallai ni fyddai gweithredoedd gosod a rheoli yn unol â nodau Strategaeth Adfywio Gorllewin y Rhyl i ddod â mwy o breswylwyr economaidd weithgar i'r ward, a chyflawni cymysgedd o dai â deiliadaethau mwy cytbwys.

10.2 Y risgiau sy'n weddill o ran cyflawni'r cynllun yw'r gwaith nas ragwelwyd, y contractwr yn cael ei ddiddymu, rheoli gwariant, ansawdd a'r fanyleb, iechyd a diogelwch ar y safle ac oedi yn sgil Covid-19. Mae'r rhain eisoes wedi cael eu lliniaru gan gynigwyr a wahoddwyd ar gyfer darparu cynllun y mae'r dyluniad technegol eisoes wedi cael ei gwblhau, a chyflawni gwiriadau ariannol ar gynigwyr, a byddant yn parhau o gael eu lliniaru drwy reolaeth barhaus y contract gan dîm Dylunio ac Adeiladu'r Cyngor.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Mae Adran 9 Deddf Tai Lleol 1985 yn rhoi pŵer i awdurdodau tai lleol ddarparu cartrefi drwy adeiladu tai, trawsnewid adeiladau yn dai, neu drwy ennill tai.

Document is Restricted

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

West Rhyl Housing Targeted Regeneration Investment Funding Project

Well-being Impact Assessment Report

This report summarises the likely impact of the proposal on the social, economic, environmental and cultural well-being of Denbighshire, Wales and the world.

Assessment Number:	583
Brief description:	Acquisition and redevelopment of eyesore and sub-standard properties to deliver energy efficient affordable homes in the West Rhyl Regeneration Area
Date Completed:	13/12/2018 15:46:35 Version: 1
Completed by:	Mark Dixon
Responsible Service:	Facilities, Assets & Housing
Localities affected by the proposal:	Rhyl,
Who will be affected by the proposal?	Business and residents in, and visitors to, the West Rhyl Regeneration Area
Was this impact assessment completed as a group?	No

IMPACT ASSESSMENT SUMMARY AND CONCLUSION

Before we look in detail at the contribution and impact of the proposal, it is important to consider how the proposal is applying the sustainable development principle. This means that we must act "in a manner which seeks to ensure that the needs of the present are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs."

Score for the sustainability of the approach

(4 out of 4 stars) Actual score : 30 / 30.

Implications of the score

We can apply the five ways of working to improve the sustainability of our approach.

We can prevent problems occurring in the long term by developing assets which enable people to live independently in their homes for longer thereby improving community resilience. We can improve the resilience of our infrastructure by removing ground floor bedrooms from existing homes to reduce the risk of injury or death due to flooding. We can ensure our proposal is embedded and sustained by making provision in our housing stock business plan for its future maintenance.

We can prevent problems occurring by creating an inter-generational community where tenants can help each other and be less reliant on public services.

We will link our proposal to other corporate priorities by supporting people's independence, minimizing carbon emissions and providing commuted sums which will enable biodiversity to be increased in important habitats. We will help to deliver the Local Development Plan by providing more affordable homes and developing on land which is not considered to be more suitable for another purpose.

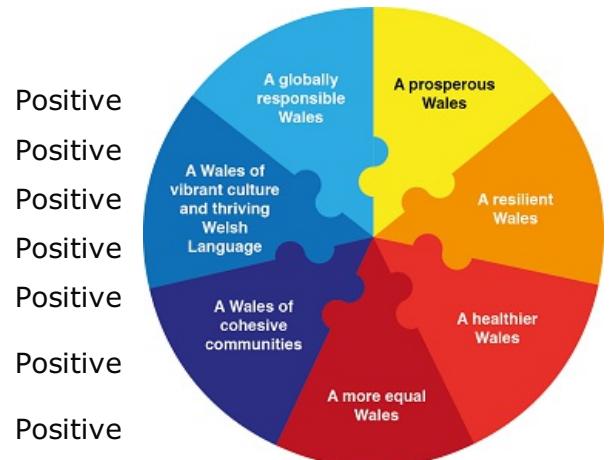
We will collaborate with the Pennaf Housing Group to deliver additional affordable homes and with the Economic & Business Development team to increase footfall and enhance the vitality of Rhyl town centre.

We will involve the community in developing our proposal by holding pre-Planning application consultations about our development.

Summary of impact

Well-being Goals

A prosperous Denbighshire	Positive
A resilient Denbighshire	Positive
A healthier Denbighshire	Positive
A more equal Denbighshire	Positive
A Denbighshire of cohesive communities	Positive
A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language	Positive
A globally responsible Denbighshire	Positive

The main conclusions of the assessment are that the proposal will have a positive impact on all of the well being goals through the provision of new homes suitable for people with protected characteristics which are situated in a location which will enable them to access services on foot or by cycling and which will reduce fuel poverty amongst residents as a consequence of their energy efficiency; it will have a positive impact on the economy by contributing towards the vitality of Rhyl town centre; it will increase community cohesiveness by improving derelict properties which have previously attracted anti social behaviour; and it will have a positive impact upon biodiversity by enabling habitat improvements in an urban area of Rhyl.

Evidence to support the Well-being Impact Assessment

- We have consulted published research or guides that inform us about the likely impact of the proposal
- We have involved an expert / consulted a group who represent those who may affected by the proposal
- We have engaged with people who will be affected by the proposal

THE LIKELY IMPACT ON DENBIGHSHIRE, WALES AND THE WORLD

A prosperous Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact of the proposal is positive because it will help to minimise carbon emissions through the provision of energy efficient homes; it will help to minimize flood risk through the provision of improved highways and additional parking in the area; it will help to develop the county's economy by enhancing the vitality of Rhyl town centre as a consequence of increased footfall; and it will help to raise skills levels by enabling the provision of training in the construction sector.
Further actions required	Positives can be maximised by ensuring that the design includes the highest levels of energy efficiency which are feasible; by enabling businesses to promote the services available in the adjacent town centre to residents; and by including social clauses in contracts to provide skills in the construction sector.

Positive impacts identified:

A low carbon society	The proposal involves the construction of new homes which will require very little energy for their operation, and renovating existing properties to improve their energy efficiency, thereby minimizing carbon emissions from energy generation.
Quality communications, infrastructure and transport	The proposal will improve infrastructure through the provision of a two lane access road built to adoptable standards where only an alley exists currently and additional parking for residents.
Economic development	The proposal will enhance the vitality and viability of Rhyl town centre by enabling additional households to live within walking distance of the town centre thereby increasing footfall and potentially increasing the profitability of retail businesses in the town centre.
Quality skills for the long term	The proposal will help to provide quality skills for the long term by providing tasters of the construction sector and apprenticeships through social clauses in the construction contract.
Quality jobs for the long term	Not applicable
Childcare	Not applicable

Negative impacts identified:

A low carbon society	None
Quality communications, infrastructure and transport	None
Economic development	None
Quality skills for the long term	None

Quality jobs for the long term	None
Childcare	None

A resilient Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact of the proposal is positive because biodiversity in the urban environment will be enhanced through the inclusion of soft landscaping in the development; residents will be provided with facilities to recycle more waste; residents of the development will be able to access town centre services without having to travel by car thereby saving fuel; and it will reduce the risk of death or injury from flooding by removing ground floor bedrooms from existing properties.
Further actions required	Positives can be maximised by increasing residents' knowledge of waste recycling and how to respond to flood risk.

Positive impacts identified:

Biodiversity and the natural environment	Not applicable
Biodiversity in the built environment	The proposal will enhance biodiversity in the built environment by the inclusion of soft landscaping in the development.
Reducing waste, reusing and recycling	The proposal will help to encourage recycling by residents through the provision of bin stores which will incorporate appropriate facilities.
Reduced energy/fuel consumption	The proposal will reduce fuel consumption by enabling people to live near town centre services thereby reducing the need to travel by car.
People's awareness of the environment and biodiversity	Not applicable
Flood risk management	The proposal will help to reduce the risk of injury or death due to flooding risk through the elimination of ground floor bedrooms in existing properties.

Negative impacts identified:

Biodiversity and the natural environment	None
Biodiversity in the built environment	None
Reducing waste, reusing and recycling	None
Reduced energy/fuel consumption	None
People's awareness of the environment and biodiversity	None

Flood risk management	None
------------------------------	------

A healthier Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact of the proposal is positive because the health and well-being of residents will be improved by being able to walk or cycle to access services; residents' access to healthcare will be improved by locating new homes close to the town's new healthcare facility; and participation in leisure opportunities will be increased by locating new homes close to new leisure facilities.
Further actions required	Positives can be maximised by enabling town centre services, health services and leisure facilities to promote awareness of their offer to residents.

Positive impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being	The proposal will encourage and support health and well-being by providing homes which are located near services which can be accessed by pedestrians or by cycling.
Access to good quality, healthy food	Not applicable
People's emotional and mental well-being	Not applicable
Access to healthcare	The proposal has the potential to improve residents' access to healthcare by providing new homes within easy reach of the new Rhyl primary health care facility in West Kimmel Street.
Participation in leisure opportunities	The proposal has the potential to improve participation in leisure opportunities through the provision of new homes close to facilities such as SC2.

Negative impacts identified:

A social and physical environment that encourage and support health and well-being	None
Access to good quality, healthy food	None
People's emotional and mental well-being	None
Access to healthcare	None
Participation in leisure opportunities	None

A more equal Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact is positive because the well being of people with protected characteristics will be improved by the provision of additional accessible homes; by improving the quality of housing in area with poor economic, health and educational outcomes; and because poverty will be reduced by providing homes which minimize the amount which residents spend on energy.
Further actions required	Positives can be maximised by incorporating the latest thinking on implementing Part M of the Building Regulations into the design of buildings and instructing new tenants on how to minimise energy consumption in their homes.

Positive impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation	The proposal will improve the well being of people with protected characteristics by providing apartments which meet the requirements of Categories 2 and 3 of Part M of the Building Regulations for adaptable and accessible dwellings and wheelchair users respectively.
People who suffer discrimination or disadvantage	Not applicable
Areas with poor economic, health or educational outcomes	The proposal will improve economic, health and education outcomes in area which has a high ranking in the Welsh Index of Multiple Deprivation by improving the quality of housing in the area and increasing the proportion of economically active residents.
People in poverty	The proposal will help to tackle poverty by providing highly energy efficient homes which will minimize the proportion of residents' income spent on fuel.

Negative impacts identified:

Improving the well-being of people with protected characteristics. The nine protected characteristics are: age; disability; gender reassignment; marriage or civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation	None
People who suffer discrimination or disadvantage	None
Areas with poor economic, health or educational outcomes	None
People in poverty	None

A Denbighshire of cohesive communities

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact will be positive because community safety will be improved by redeveloping buildings which previously attracted anti social behaviour; community participation will be improved through engagement in the design process, and the attractiveness of the neighbourhood will be improved by renovating derelict eyesore properties.
Further actions required	The attractiveness of the area can be maximised by ensuring that the design of the new building to be delivered through the project complements the existing buildings in the area.

Positive impacts identified:

Safe communities and individuals	The proposal will improve community safety by redeveloping derelict buildings which were previously locations for anti social behaviour .
Community participation and resilience	The proposal will encourage community participation through engagement in the design process during the pre-Planning application consultation for a major development.
The attractiveness of the area	The proposal will improve the attractiveness of the neighbourhood by renovating derelict eyesore properties and returning them to productive use.
Connected communities	Not applicable

Negative impacts identified:

Safe communities and individuals	None
Community participation and resilience	None
The attractiveness of the area	None
Connected communities	None

A Denbighshire of vibrant culture and thriving Welsh language

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact is positive because use of the Welsh language will be promoted through the provision of bilingual signage on the development and two Listed buildings will be renovated.
Further actions required	Positives can be maximised by installing bilingual signage throughout the buildings with common areas.

Positive impacts identified:

People using Welsh	Not applicable
Promoting the Welsh language	The proposed development will promote the use of the Welsh language by incorporating bilingual signage both during the works and on a permanent basis following its completion.
Culture and heritage	The proposal will have a positive impact upon the built heritage of the area as a consequence of the renovation of two Listed buildings.

Negative impacts identified:

People using Welsh	None
Promoting the Welsh language	None
Culture and heritage	None

A globally responsible Denbighshire

Overall Impact	Positive
Justification for impact	The overall impact will be positive because local supply chains will potentially be able to benefit from the works procured.
Further actions required	Positives can be maximised by ensuring that work packages are offered to the market in a way which is accessible to local suppliers.

Positive impacts identified:

Local, national, international supply chains	The proposal will benefit local supply chains by enabling locally based SMEs to submit tenders for the works.
---	---

Human rights	Not applicable
Broader service provision in the local area or the region	Not applicable

Negative impacts identified:

Local, national, international supply chains	None
Human rights	None
Broader service provision in the local area or the region	None

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Tudalen 79

Item Agenda 8

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)	Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur – Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
Ebrill				
1	Achos Busnes Diweddar ar gyfer Newid i Wasanaeth Casglu Gwastraff Cartref	Ceisio cymeradwyaeth y Cabinet ar gyfer yr achos busnes diweddaraf	Oes	Y Cynghorydd Brian Jones / Tony Ward / Peter Clayton
2	Cymeradwyo dyfarnu contract ar gyfer Fflyd Gwastraff newydd i gefnogi'r model newydd ar gyfer y Gwasanaeth Gwastraff	Dyfarnu'r contract ar gyfer y fflyd gwastraff newydd	Oes	Y Cynghorydd Brian Jones / Tony Ward / Chris Brown / Lowri Roberts
3	Cymeradwyo dyfarniad contract ar gyfer Gwaith Adeiladu Cam 2 – Gorsaf Trosglwyddo Gwastraff CSDd i gefnogi model newydd y Gwasanaeth Gwastraff	Dyfarnu'r contract ar gyfer gwaith adeiladu Cam 2	Oes	Y Cynghorydd Brian Jones / Tony Ward / Peter Clayton
4	Fframwaith Cynnal a Chadw Ymatebol ar gyfer Ysgolion ac Eiddo nad ydynt yn Ysgolion	Gofyn am gymeradwyaeth i ddyfarnu contractwyr llwyddiannus ar gyfer y Fframwaith Cynnal a Chadw Ymatebol ar gyfer Ysgolion ac Eiddo nad ydynt yn Ysgolion	Oes	Y Cynghorydd Julian Thompson-Hill / David Lorey / Mark Cassidy
5	Trefniadau Cydweithio Cenedlaethol ar gyfer	Ceisio cytundeb i lofnodi'r Cytundeb Cyd-bwylgor ar	Oes	Y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts/ Rhiain Morrle

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Tudalen 80

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur – Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
	gwasanaethau Mabwysiadu a Maethu (awdurdodau lleol)		gyfer y Cyd-bwyllgor arfaethedig.		
	6 Adroddiad Cyllid		Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnha u	Y Cyngorydd Julian Thompson-Hill / Steve Gadd
	7 Eitemau o'r Pwyllgorau Craffu		Ystyried unrhyw fater a godwyd gan y Pwyllgorau Craffu er sylw'r Cabinet	I'w gadarnha u	Cydlynnydd Craffu
7 Mehefin	1	Hunan-asesiad y Cyngor o'i berfformiad	Ystyried hunanasesiad y Cyngor o'i berfformiad o ran cyflawni yn erbyn cynllun strategol a gwasanaethau'r Cyngor	I'w gadarnha u	Iolo McGregor
	2	Grŵp Cydraddoldeb ac Amrywiaeth Corfforaethol	Rhoi gwybod i'r Cabinet am gyflwyniad y Grŵp i'r Cyngor a chytuno ar aelodaeth y Cabinet a gwybodaeth am yr hyfforddiant cydraddoldeb a gofynion Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus	Oes	Gary Williams / Nicola Kneale

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Tudalen 81

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)		Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur – Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
	3	Adroddiad Cyllid		Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnha u
	4	Eitemau o'r Pwyllgorau Craffu		Ystyried unrhyw fater a godwyd gan y Pwyllgorau Craffu er sylw'r Cabinet	I'w gadarnha u
26 Gorffennaf					
	1	Fframwaith Ymgynghoriaeth Gogledd Cymru		Ceisio cymeradwyaeth ar gyfer yr Achos Busnes i lunio Fframwaith Ymgynghoriaeth rhanbarthol i'w ddefnyddio gan chwe awdurdod lleol Gogledd Cymru, gyda Chyngor Sir Ddinbych fel awdurdod arweiniol	Oes
	2	Adroddiad Cyllid		Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Cabinet am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor	I'w gadarnha u
	3	Eitemau o'r Pwyllgorau Craffu		Ystyried unrhyw fater a godwyd gan y Pwyllgorau	I'w gadarnha u

Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet

Cyfarfod	Eitem (disgrifiad / teitl)	Pwrpas yr Adroddiad	Angen penderfyniad y Cabinet (oes/nac oes)	Awdur – Aelod Arweiniol a Swyddog Cyswllt
		Craffu er sylw'r Cabinet	u	

EITEMAU'R DYFODOL

22 Tachwedd	Diweddarriad ar Berfformiad y Cyngor – Gorffennaf - Medi	Ystyried perfformiad o ran cyflawni yn erbyn cynllun strategol a gwasanaethau'r Cyngor	Iolo McGregor
--------------------	--	--	---------------

Nodyn i swyddogion - Dyddiadau Cau ar gyfer Adroddiadau i'r Cabinet

<i>Cyfarfod</i>	<i>Dyddiad Cau</i>	<i>Cyfarfod</i>	<i>Dyddiad Cau</i>	<i>Cyfarfod</i>	<i>Dyddiad Cau</i>
<i>Mawrth</i>	<i>1 Mawrth</i>	<i>Ebrill</i>	<i>29 Mawrth</i>	<i>Mehefin</i>	<i>20 Mai</i>